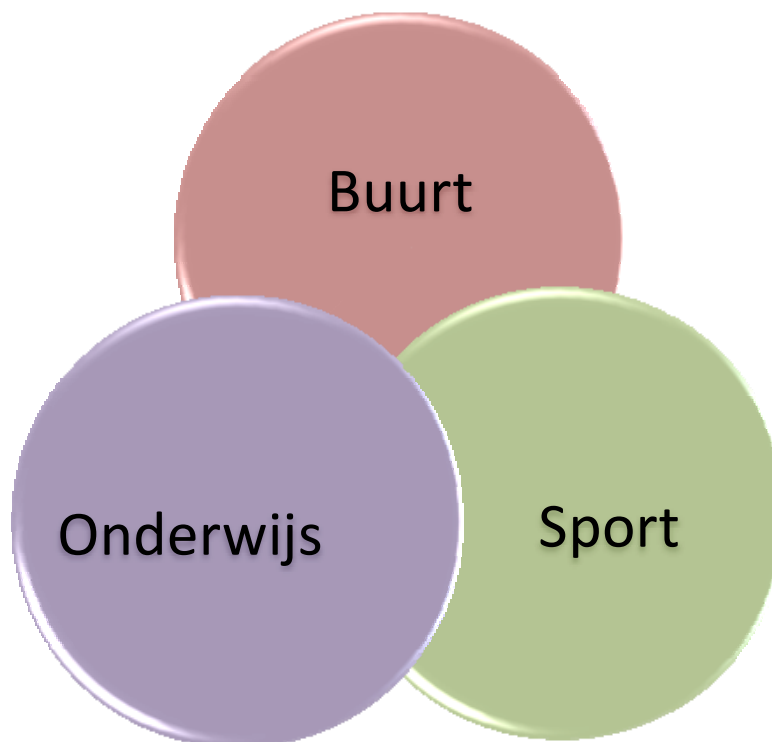

Vier jaar in het Amsterdamse BOS

Kwalitatieve evaluatie van negen Amsterdamse BOS-projecten

Marieke de Groot
Eric Lagendijk

Vier jaar in het Amsterdamse BOS

Kwalitatieve evaluatie van negen Amsterdamse BOS-projecten

Amsterdam, juli 2010

Marieke de Groot
Eric Lagendijk

Met medewerking van:
Maartje Delnoij
Stella Blom

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	6
2 BOS-projecten in beeld	8
2.1 Amsterdamse BOS-projecten	8
2.2 Sportbuurtclubs	9
2.3 Leerwerktrajecten	12
2.4 Opplussen	16
3 Samenwerking in de BOS-driehoek	24
3.1 Inleiding	24
3.2 Samenwerking op uitvoeringsniveau	24
3.3 Samenwerking op beleidsniveau	25
3.4 Succesfactoren en voorwaarden	26
4 Maatschappelijke meerwaarde	29
4.1 Inleiding	29
4.2 Maatschappelijke waarde	29
5 Verankering BOS-projecten	32
5.1 Inleiding	32
5.2 Mogelijkheden in Amsterdam	32
5.3 Aansluiting bij andere beleidsterreinen	33
6 Blik op de toekomst: welke lessen nemen we mee?	35
6.1 Inleiding	35
6.2 Lessen en adviezen	35
Bijlagen	
Bijlage 1 Einddata BOS-projecten Amsterdam	39
Bijlage 2 Bronnenlijst	40

Samenvatting

BOS-impuls

In de periode 2006 – 2010 zijn negen Buurt – Onderwijs – Sport (BOS) projecten uitgevoerd in Amsterdam. Elk van deze projecten had de beschikking over het maximale budget van € 200.000,- gedurende 4 jaar. Het gaat hier om de volgende projecten:

- *Gein in BOS* - stadsdeel Zuidoost
- *Sportbuurtclubs en ouderbetrokkenheid* - stadsdeel Noord
- *Tussen- en naschoolse sport* - stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer
- *Werk aan de winkel: jongeren van de straat* - stadsdelen Oud-West en Oud-Zuid
- *De stadssector Oost in BOS* - stadsdelen Zeeburg, Oost/Watergraafsmeer en Centrum.
- *Jeugd neemt de leiding* - stadsdeel Westerpark
- *Kinderen in beweging met de sportbuurtclub* - stadsdeel Westerpark
- *Bijlmer Centrum in BOS* - stadsdeel Zuidoost
- *Bijlmer Oost in BOS* - stadsdeel Zuidoost.

Deze 9 BOS-projecten zijn in te delen in 3 categorieën:

Deze projecten maken deel uit van de zogeheten BOS-impuls die door het ministerie van VWS is geïnitieerd. De BOS-impuls heeft tot doel achterstanden van jeugdigen tussen 4 en 19 jaar op het gebied van gezondheid, welzijn, opvoeding, sport en bewegen of onderwijs terug te dringen. De gedachte daarachter is dat laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten jongeren stimuleren tot een gezondere leefstijl en probleemgedrag verminderen.

DSP-groep heeft de voortgang van de BOS-impuls in Amsterdam gedurende vier jaar gevolgd en geëvalueerd op kwalitatieve aspecten. De centrale onderzoeksvraag luidde: hoe verloopt jaarlijks de samenwerking tussen de BOS-partners? Daarnaast belichtte DSP-groep elk jaar een ander thema binnen de BOS-projecten.

- In 2006: de organisatie van het project bij het stadsdeel, de investeringsmotieven en samenwerking in uitvoering.
- In 2007: uitvoeringsstrategie en externe samenwerking met scholen en sportverenigingen.
- In 2008: de samenwerking tussen beleid en uitvoering, de relatie met sportverenigingen en jeugdparticipatie.
- In 2009: duurzame, structurele samenwerkingsverbanden, maatschappelijke waarde en structurele inbedding.

De drie categorieën BOS - projecten

De *sportbuurtclubs* hebben aansluiting gevonden bij de wijkarrangementen. De samenwerking met scholen is intensiever geworden. Naast een uitbreiding van het aanbod voor groep 5 t/m 8 is ook aanbod voor de allerjongsten gerealiseerd (groep 1 t/m 4).

Investing in goede contacten met scholen in de buurt is een belangrijke succesfactor van de sportbuurtclubs. Op scholen is relatief veel speelruimte en alle doelgroepen zijn hier te vinden, ook juist de inactieve. Door een goede samenwerking met de school kan het project aansluiting vinden bij andere activiteiten en projecten in de school.

Een andere succesfactor is de organisatie van activiteiten op brede scholen. Er is op een Brede School vaak al een structuur voor naschools sportaanbod, en deze scholen beschikken veelal over een combinatiefunctionaris.

De *leerwerktrajecten* zijn intensieve, innovatieve projecten geweest waar veel is geïnvesteerd in risicjongeren, en in het opbouwen van netwerken in de buurt. Jongeren worden opgeleid tot assistent sportleider waardoor ze breed inzetbaar zijn in het stadsdeel bij andere projecten. Door deze constructie kunnen de jongeren direct al praktijkervaring opdoen en krijgen andere projecten ondersteuning bij de uitvoering.

Continuïteit van projectleiderschap en betrokken medewerkers zijn hier van doorslaggevend belang geweest. Bij deze doelgroep is vertrouwde met de medewerkers een belangrijke factor in het binnenhalen en behouden van de jongeren. Een meester-gezel verhouding waarbij de jongeren dicht op de huid wordt gezeten is doorslaggevend voor de kans van slagen.

De *opplus-projecten* hebben als belangrijkste resultaat dat meer samenhang en coördinatie is gerealiseerd tussen de verschillende sportactiviteiten in de buurten. Daarnaast is er letterlijk 'opgeplust': het aanbod van sportactiviteiten is vergroot en verbreed.

De BOS – aanpak biedt hierbij middelen voor incidentele projecten en creëert daarmee ruimte voor burgerinitiatieven. Buurtbewoners raken betrokken bij de projecten en daarmee ook de buurt.

Aansluiting zoeken bij andere sportstimuleringsprojecten levert voor opplusprojecten extra middelen op, waardoor er meer bereik en organisatorische kennis en kunde zijn.

Algemene kenmerken van BOS - projecten

De aanpak van Amsterdamse BOS – projecten heeft een aantal algemene kenmerken die in de meeste stadsdelen terugkeren.

- Zo bouwen BOS-projecten voort op de *Amsterdamse traditie* in sportstimulering. 'Jeugd neemt de Leiding' en 'Werk aan de Winkel' zijn in dat

opzicht vernieuwend. Sportstimuleringsprojecten zijn hierbij veelal gericht op het bereiken van zoveel mogelijk kinderen en deze projecten zijn vernieuwend door hun opzet: door middel van sport proberen het leven van een kleine groep moeilijke jongeren weer op de rails te krijgen.

- Bijna alle projecten zijn direct in de *uitvoering* geschoten. Er zijn veel activiteiten georganiseerd, en de deelname aan de activiteiten stemt tot tevredenheid van de projectleiders in de verschillende stadsdelen.
- Veel projecten hebben gaandeweg hun *doelstellingen* moeten bijstellen omdat de praktijk weerbarstiger blijkt dan vooraf gedacht. Vooral met betrekking tot ouderparticipatie bleken de doelstellingen niet haalbaar, en was uiteindelijk de focus op de sportactiviteiten voor de kinderen belangrijker. Ook de vooraf gewenste samenwerking tussen stadsdelen is niet goed van de grond gekomen.
- Er is veel geïnvesteerd in het opbouwen van netwerken. Na verloop van tijd worden de projecten en de projectleiders een vertrouwd gezicht in de wijk wat een positieve factor is voor het slagen van het project.
- Ouderparticipatie is in geen van de projecten goed van de grond gekomen. Wat betreft jeugdparticipatie is het merendeel van de projecten goed geslaagd om jeugd bij de organisatie en uitvoering van de projecten te betrekken.
- De afstemming tussen stedelijke sportstimuleringsprojecten en de BOS-activiteiten is moeizaam tot stand gekomen.
- Veel stadsdelen zien de komst van de combinatiefunctionarissen als een nieuwe schakel om de BOS-driehoek sluitend te maken.

Maatschappelijke waarde en verankering

De belangrijkste maatschappelijke waarden van BOS-projecten zijn vooral een grotere participatie van kinderen en jongeren in de sport, waar ook een effect op de gezondheid vanuit gaat. Daarnaast constateren de projectleiders socialer gedrag bij de jeugd, doordat zij zich aan gedragsregels moeten houden tijdens de BOS-activiteiten. De overlast van hangjongeren in de wijken is afgenomen in de wijken waar leerwerktrajecten zijn georganiseerd voor de doelgroep risicjongeren. Deze jongeren zijn beter geïntegreerd in de maatschappij doordat zij een opleiding volgen en een baan hebben.

Andere maatschappelijke waarden zijn:

- Een grotere participatie van allochtone vrouwen, vooral in Geuzenveld-Slotermeer;
- Een grotere deelname van allochtone meiden bij sportactiviteiten in de buurt, en langzamerhand ook bij sportverenigingen.

Er zijn verschillende mogelijkheden om de BOS-projecten te verankeren in het beleid van de stadsdelen. Hiervoor zoeken de afdelingen Sport van stadsdelen toenadering tot de wijkaanpakgelden, de Impuls voor Brede scholen, Sport en Cultuur (combinatiefuncties) en regelingen voor het stimuleren van dagarrangementen. Het Sportplan 2009-2012 en het programma Jong Amsterdam zijn huidige beleidskaders waaraan de BOS-aanpak een belangrijke bijdrage kan leveren. Door het samenvoegen van stadsdelen is de reikwijdte van de BOS-aanpak vergroot.

1 Inleiding

Vanaf 2005 heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) subsidie beschikbaar gesteld aan gemeenten om samen met buurt-, onderwijs- en sportorganisaties sportieve activiteiten te organiseren voor (kwetsbare) jongeren. Deze zogeheten BOS-impuls heeft tot doel achterstanden van jeugdigen tussen 4 en 19 jaar op het gebied van gezondheid, welzijn, opvoeding, sport en bewegen of onderwijs terug te dringen. De gedachte daarachter is dat laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten jongeren stimuleren tot een gezondere leefstijl en probleemgedrag verminderen.

De BOS-impuls

De BOS-impuls gaat uit van sport als doel en van sport als middel. Daarnaast beoogt de impuls een duurzaam effect te hebben, en wel langs twee wegen:

- Partners uit buurt, onderwijs en sport moeten gericht en structureel met elkaar gaan samenwerken om sportactiviteiten voor jeugdigen te ontwikkelen;
- De gemeente voert de regie en werkt daarbij vanuit een geïntegreerd beleid, waarbij beleid voor gezondheidszorg, sport, veiligheid, ruimtelijke ordening, onderwijs en welzijn op elkaar zijn afgestemd.

Deze werkwijze is nodig omdat geen van genoemde beleidssectoren of instellingen in de wijk op zichzelf de jeugdproblematiek (schooluitval, ongezonde leefstijl, crimineel gedrag) kan oplossen. Die hangt immers samen met bijvoorbeeld verloedering in wijken, afnemende sociale samenhang, gezinsproblemen en een aanbod van sociale voorzieningen dat vaak tekort schiet.

Sport kan een rol spelen als middel om de communicatie met jeugdigen op gang te helpen, positief en gezond gedrag te bevorderen en verdere ondersteuning aan te bieden. *Het onderwijs* is daarvoor de belangrijkste vindplaats van jeugdigen, *op buurniveau* is overzicht over de instellingen die daar een rol bij spelen, en *de sportaanbieders* leveren activiteiten die de jeugd aanspreken (BOS).

Vier jaar evaluatie BOS in Amsterdam

De afgelopen vier jaar heeft DSP-groep de BOS-projecten jaarlijks geëvalueerd. Naast de centrale vraag, *Hoe verloopt jaarlijks de samenwerking tussen de BOS-partners?*, lag de focus van de evaluatie elk jaar ergens anders.

- In 2006 is vooral ingegaan op de organisatie van het project bij het stadsdeel, de investeringsmotieven en hoe er ingezet wordt op (samenwerking in) uitvoering.
- In 2007 verschoof het accent naar de uitvoeringsstrategie en de externe samenwerking (met scholen en sportverenigingen).
- In 2008 kregen drie thema's extra aandacht, namelijk de samenwerking tussen beleid en uitvoering, de relatie met sportverenigingen en jeugdparticipatie.
- In 2009 werd gekeken in hoeverre duurzame, structurele samenwerkingsverbanden zijn ontstaan (zowel op beleidsniveau als op uitvoerend niveau), welke maatschappelijke waarde de projecten hebben opgeleverd en hoe de structurele inbedding van de projecten is gewaarborgd.

Elk van deze vier tussentijdse evaluaties is opgenomen in een jaarlijkse rapportage. De stadsdelen zijn verantwoordelijk voor de effectevaluaties en verantwoording van de BOS-projecten.

Aanpak

Aan het eind van de projectperiode is het moment daar om de balans op te maken¹. In deze eindevaluatie leggen we de nadruk op de volgende drie onderwerpen:

- *Samenwerking in de BOS-driehoek*. Welke samenwerkingsverbanden op welke niveaus zijn ontstaan? Wat zijn de succesfactoren en randvoorwaarden?
- *Maatschappelijke waarde*. Wat hebben de negen projecten opgeleverd? Welke effecten zijn er zichtbaar en aantoonbaar?
- *Verankering*. Hoe worden de projecten geborgd? Hoe worden de successen voortgezet in structureel aanbod?

Input hiervoor is afkomstig uit de tussentijdse evaluaties (2006 – 2009) en een bijeenkomst met de beleidsmedewerkers en projectleiders van de betrokken stadsdelen en DMO op 23 februari 2010. De lijst met aanwezigen is opgenomen in bijlage 2.

Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk bevat een bondige omschrijving van elk BOS-project waarin we het verloop, de resultaten en de succesfactoren schetsen. In hoofdstuk 2 maken we een algemene analyse van 4 jaar BOS in Amsterdam. Hoofdstuk 3 behandelt de samenwerkingsverbanden die zijn ontstaan in de BOS-projecten, zowel op uitvoeringsniveau als op beleidsniveau. In dit hoofdstuk komen ook algemene succesfactoren en belangrijke randvoorwaarden aan bod. Hoofdstuk 4 gaat in op de maatschappelijke waarde van de projecten en hoofdstuk 5 beschrijft de verankering van de projecten in de stadsdelen. Hoofdstuk 6 sluit af met conclusies en aanbevelingen.

Noot 1 Niet alle projecten zijn al afgelopen. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de einddata van de diverse projecten.

2 BOS-projecten in beeld

2.1 Amsterdamse BOS-projecten

Vanaf januari 2006 zijn 5 BOS-projecten in Amsterdam gestart. Elk van deze projecten had de beschikking over het maximale budget van €200.000,- gedurende 4 jaar. Het gaat hier om de volgende projecten²:

- *Gein in BOS* - stadsdeel Zuidoost
- *Sportbuurtclubs en ouderbetrokkenheid* - stadsdeel Noord
- *Tussen- en naschoolse sport* - stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer
- *Werk aan de winkel: jongeren van de straat* - stadsdelen Oud-West en Oud-Zuid
- *De stadssector Oost in BOS* - stadsdelen Zeeburg, Oost/Watergraafsmeer en Centrum.

Begin 2007 zijn daar nog eens 4 projecten aan toegevoegd uit de derde tranche aanvragen:

- *Jeugd neemt de leiding* – stadsdeel Westerpark
- *Kinderen in beweging met de sportbuurtclub* – stadsdeel Westerpark
- *Bijlmer Centrum in BOS* – stadsdeel Zuidoost
- *Bijlmer Oost in BOS* – stadsdeel Zuidoost.

De 9 BOS-projecten zijn in te delen in 3 categorieën:

Op de volgende bladzijden beschrijven en analyseren we kort en bondig elk BOS-project afzonderlijk. Daarbij komen de doelstellingen, de organisatie, het verloop en de resultaten aan bod.

Noot 2 Opmerking: per 1 mei 2010 zijn de 14 stadsdelen van Amsterdam gefuseerd tot 7 stadsdelen. Er wordt in dit rapport nog gesproken over de oude stadsdelen omdat de BOS-projecten zich grotendeels vóór de samenvoeging hebben afgespeeld.

2.2 Sportbuurtclubs

2.2.1 Sportbuurtclubs en ouderbetrokkenheid (Noord)

Korte omschrijving/aanleiding project

In de buurten Tuindorp Oostzaan, Molenwijk en Banne Buiksloot zijn sportbuurtclubs opgericht voor meisjes en jongens (10-15 jaar). In deze wijken worden weinig beweegactiviteiten georganiseerd. Daarnaast heeft de sociale infrastructuur een impuls nodig. De sportparticipatie van de jeugd moet omhoog door middel van nauwe samenwerkingsverbanden tussen sportbuurtwerk, de sportverenigingen, sociaal-cultureel werk, het onderwijs, ouders en buurtbeheergroepen.

Doelstellingen

Aan het einde van het project moeten er 3000 basisschoolleerlingen zijn bereikt en 120 voortgezet onderwijsscholieren. Met de BOS-impuls wil het stadsdeel een positieve bijdrage leveren aan het verbeteren van de leefsituatie, ontwikkeling en perspectieven van jongeren in de drie buurten. Twee andere doelstellingen zijn het vergroten van ouderbetrokkenheid binnen de driehoek buurt, onderwijs en sport en het bevorderen van de doorstroom van de sportbuurtclub naar de sportvereniging.

Organisatie

Sportbuurtwerk kent in Noord een sterke traditie waardoor er voor BOS van start ging al een netwerk was van actieve scholen en verenigingen. De uitvoering van het BOS-project ligt bij de afdeling Sport (sportbuurtwerk) van stadsdeel Noord, de voorbereiding van de aanvraag is in samenwerking met afdeling Jeugd gedaan. Er is een BOS-coördinator aangesteld om activiteiten te ontwikkelen. De sportbuurtwerker is de spil van het uitvoerende geheel. Op wijkniveau is er een projectgroep met lokale partijen. Halverwege het project is de BOS-coördinator ook beleidsmedewerker geworden, waardoor de rode draad van BOS duidelijker op de kaart is gezet en de link met andere beleidsterreinen beter wordt gelegd. De coördinerende rol is overgenomen door een sportbuurtwerker die tot dan toe in de uitvoering van het project had gewerkt.

Verloop

Er is veel samenwerking op uitvoeringsniveau tussen de verschillende partijen in de wijk, vooral bij de aanpak van probleemjongeren. Er is weinig tot geen samenwerking op beleidsniveau tussen verschillende beleidsterreinen. Dat wordt niet als noodzakelijk gezien en dus ook niet ervaren als een knelpunt. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat de afstemming tussen verschillende projecten in het stadsdeel beter kan. Op beleidsniveau is dus geen sprake van een BOS-driehoek, maar in de loop der jaren is er wel sprake van meer integraal sportbeleid. Dat wordt voornamelijk geïnitieerd door Jong Amsterdam³. De samenwerking met sportverenigingen gaat redelijk goed, zeker ook door de komst van de combinatiefunctionarissen.

Noot 3 Jong Amsterdam is het Amsterdamse jeugd- en onderwijsplan voor 2006-2010. Het primaire doel van Jong Amsterdam is het scheppen van mogelijkheden en voorwaarden voor kinderen en jongeren voor hun individuele ontwikkeling en maatschappelijke deelname.

Resultaten en effecten

Het aantal sportbuurtclubs is uitgebreid en er wordt een nuttige vrijetijdsbesteding geboden aan de kinderen uit de drie wijken. Naast de sportbuurtclubs worden er ook pleinactiviteiten georganiseerd. In totaal hebben 25.660 deelnemers meegedaan aan de activiteiten. De samenwerkingsstructuur tussen buurt, onderwijs en sport is intensiever geworden.

De buurtbewoners zijn na verloop van tijd vertrouwd geraakt met de BOS-activiteiten en er is contact ontstaan tussen de bewoners en de organisaties in de wijk.

Een bijkomend effect van BOS is dat welzijnsorganisaties door het uitgebreide activiteitenaanbod in contact komen met lastige jongeren. Deze jongeren zijn nu beter in beeld en de welzijnsorganisatie kan daardoor met hen in gesprek gaan. De maatschappelijke effecten van de sportbuurtclub worden niet gemonitord en zijn daardoor nauwelijks aan te tonen. Via JUMP-in worden wel gegevens bijgehouden over deelname en gezondheid van jongeren, maar dat gebeurt niet overal, niet overal even lang en ook niet structureel genoeg om daadwerkelijk iets te zeggen over de effecten van BOS.

De doelstellingen op het gebied van ouderparticipatie zijn niet gehaald. Het is zeer lastig gebleken om ouders erbij te betrekken. In de beginfase hebben er wel ouders gekeken naar de sportactiviteiten, maar van structurele betrokkenheid en voorlichting is geen sprake geweest. Over de doorstroom naar sportverenigingen zijn geen gegevens bekend en ook niet over het aantal leerlingen dat is bereikt.

Voortzetting project

De voortgang van de BOS-activiteiten is geregeld. De combinatiefunctionarissen nemen een deel van de sportbuurtclubs over. Een deel van de tijdelijke personele bezetting die tijdens BOS is gecreëerd is onderdeel geworden van de vaste formatie. Voor 2010 is de voortzetting van de activiteiten gewaarborgd door gelden uit de wijkaanpak, het Sportplan en de sportbegroting. Succesvolle activiteiten die opgestart zijn met de middelen vanuit BOS, zoals de Ster van Noord en de mini Dam tot Damloop worden hierdoor gecontinueerd.

2.2.2 Kinderen in beweging met de sportbuurtclub (Westerpark)

Korte omschrijving/aanleiding project

Sinds 2001 organiseert de afdeling Sport van stadsdeel Westerpark de Sportbuurtclub voor kinderen van groep 5 t/m 8 van de basisscholen. Met de financiering uit de BOS-impuls zijn kinderen van groep 1 t/m 4 nu ook benaderd om deel te nemen en is het aanbod voor groep 5 t/m 8 uitgebreid. Er is een laagdrempelig naschools sport- en beweegaanbod tot stand gekomen voor alle kinderen waarbij de nadruk naast het sporten op gezondheid ligt.

Doelstellingen

Het doel van het project in Westerpark is 'het stimuleren van sport en bewegen in combinatie met een gezonde levensstijl van (ouders van) kinderen van 4 t/m 12 jaar door middel van een laagdrempelig sportaanbod'. Alle kinderen uit het stadsdeel in die leeftijdscategorie moeten minimaal eens per week in de gymzaal van of nabij de school mee kunnen doen aan de Sportbuurtclub. Verder wil het stadsdeel met het BOS-project de samenwerking

bevorderen tussen partners in de buurt en de toeleiding naar buurtvoorzieningen en sportverenigingen verbeteren. Een wijkgerichte aanpak is hierbij van groot belang.

Organisatie

Het BOS-project wordt centraal georganiseerd vanuit de afdeling Sport waar ook de projectleider gehuisvest is. De praktische organisatie ligt in handen van de projectleider (planning, organisatie, regelen van sportdocenten). Naast de welzijnsorganisatie zijn de scholen de belangrijkste uitvoerings- en overlegpartners. Scholen helpen mee bij het inschrijvingsproces en werving van leden en stellen accommodatie beschikbaar. De vakleerkracht en/of de schooldirecteur zijn hierbij het aanspreekpunt. Sportbuurtclub kent een sport- en beweegaanbod waarbij diverse spelen, sporten en gezondheidslessen in verschillende thema's worden aangeboden. Thema's hierin zijn vertrouwen, ritme en muziek, verrassingssport en buiten spelen. De twee BOS-projecten uit Westerpark worden geïntegreerd doordat jongeren die deelnemen aan het andere BOS-project (Jeugd Neemt de Leiding) in worden gezet als begeleider bij de Sportbuurtclub.

Verloop

Bij de start van het project waren er veel wisselingen van projectleiders, maar na vier jaar staat er een stabiele organisatie en is er een netwerk opgebouwd. Regelmaat van het aanbod en een sterke basis hebben ervoor gezorgd dat scholen over hun eerste twijfels om deel te nemen heen zijn gestapt en nu meedoen (zeven van de negen scholen in Westerpark doen mee).

Er is veel overleg tussen de verschillende partners, op initiatief van de projectleider. Op beleidsniveau vindt er in toenemende mate overleg plaats tussen de afdeling Sport en afdeling Jeugd en Onderwijs (nu opgedeeld in afdeling Wonen en Leven, afdeling Dienstverlening en afdeling Wijken). Door fysieke nabijheid (de afdelingen zitten nu bij elkaar in hetzelfde gebouw) zijn de lijnen kort, leert men elkaar persoonlijk kennen en dat bevordert de samenwerking. De afdelingen Jeugd en Welzijn staan achter het project Sportbuurtclub. Er wordt naar tevredenheid met vier sportverenigingen samengewerkt (assistentie bij jaarlijkse toernooien en/of introductielessen). Daarbij spelen vanaf 2009 de combinatiefunctionarissen, ingezet vanuit DMO Amsterdam, een belangrijke rol. Zij houden tevens bij wie er doorstromen naar de sportverenigingen.

Resultaten

Er zijn negen basisscholen in Westerpark waarvan vier scholen vanaf de start meededen. Na vier jaar hebben zeven scholen een sportbuurtclub voor kinderen van groep 1 t/m 4. Het accent in de sportbuurtclub ligt op sport, lijf en gezondheid. De ouders worden zoveel mogelijk betrokken door het geven van kindouder lessen en de ouders te vragen als begeleider bij evenementen. De betrokkenheid van de ouders wordt steeds groter, gezien het aantal deelnemende ouders tijdens activiteiten. De netwerken rondom de sportbuurtclub zijn stevig opgebouwd en het aantal activiteiten is gegroeid. Dankzij goede samenwerking op beleidsniveau is de sportbuurtclub terug te vinden in het jeugdbeleid (Jong in Westerpark) en opgenomen in de wijkarrangementen in het kader van Brede Talentontwikkeling. Aanvullend is de afgelopen jaren een aantal interne bijeenkomsten georganiseerd waarbij verschillende beleidsterreinen op de hoogte werden gesteld van de BOS-projecten binnen Westerpark en de raakvlakken die de projecten hebben met de andere beleidsterreinen.

Het maatschappelijk effect ligt in het feit dat kinderen op jonge leeftijd op een laagdrempelige manier in aanraking komen met sport en bewegen, waarbij een sterke link wordt gelegd met gezondheid. Kinderen (en ouders van kinderen) worden op vroege leeftijd bewustgemaakt van het belang van voldoende beweging en gezonde voeding. Of kinderen met overgewicht daadwerkelijk gewicht verliezen is niet bekend: monitoring hiervan is niet consequent uitgevoerd. Bij de voortzetting van het project wordt meer ingezet op monitoring.

Voortzetting project

Het bestuurlijk draagvlak is groot om door te gaan met het BOS-project in de huidige vorm. De sportbuurtclub is opgenomen in de wijkarrangementen van de stadsbrede Brede Talentontwikkeling en vindt daarmee doorgang. Door het inzetten van de combinatiefunctionaris wordt de samenwerking met verenigingen versterkt.

2.3 Leerwerktrajecten

2.3.1 Werk aan de winkel - jongeren van de straat (Oud Zuid)

Korte omschrijving/aanleiding project

Werk aan de Winkel is een project waarin jongeren een tweejarige opleiding assistent vrijetijdsbesteding aan het ROC van Amsterdam volgen en tegelijkertijd stage lopen bij het sportbuurtwerk van welzijnsorganisatie Combiwel. Het project houdt in dat ze één dag les krijgen, één dag praktijkonderwijs bij Combiwel hebben en de overige dagen stage lopen bij sportbuurtwerk. De opleiding biedt scholing en vorming op niveau 2 van het ROC. Onderdeel van het project is ook het zelfstandig organiseren van sportactiviteiten in de wijken waar de deelnemende jongeren wonen, zodat ze iets teruggeven aan hun eigen buurt. De jongeren hebben een tweejarige leerarbeidsovereenkomst.

Doelstellingen

De doelgroep van dit project bestaat uit kansarme, in meerderheid criminele jongeren. Deze jongeren worden aangemeld door sportbuurtwerk, maar ook door het jongerenwerk, jeugdnetwerk en stichting Streetcornerwerk. Sinds de start melden jongeren zich ook zelf spontaan aan. Het doel is om de jongeren uit het criminele circuit te halen en ze een zinvolle dagbesteding en toekomstperspectief te geven. Het streven is om de criminele jongeren na een tweejarig leerwerktraject als positief rolmodel in hun buurt als sport- en spelleider aan het werk te kunnen zetten.

Organisatie

De BOS-projectleider is werkzaam bij Combiwel, de welzijnsorganisatie in stadsdeel Oud Zuid. Combiwel is de uitvoeringsorganisatie in dit project, samen met het ROC van Amsterdam. DWI betaalt de stagevergoedingen uit. Er vindt geregeld overleg plaats op uitvoerend niveau tussen Combiwel, ROC en DWI. De BOS-projectleider onderhoudt contacten met het stadsdeel.

Verloop

Vooraf in de eerste helft van het project verliep de samenwerking op uitvoeringsniveau zeer goed, omdat de betrokken personen vanuit Combiwel, ROC en DWI zeer begaan zijn met het project. Door hechte samenwerking

en korte lijnen kunnen veel problemen van de jongeren (financieel, wonen, sociaal) snel aangepakt worden. Het dicht op de huid zitten van de jongeren is nodig om een hoog uitvalpercentage te voorkomen. In de tweede helft van het project is de samenwerking tussen de drie partijen veranderd. Door gewijzigd beleid van DWI werd de regie in toenemende mate vanuit DWI gevoerd en was er minder sprake van een gelijkwaardige samenwerking. DWI heeft ook gaandeweg het BOS-project een vergelijkbaar eigen traject opgezet waaraan ook jongeren van Oud Zuid gingen deelnemen.

De samenwerking tussen de beide stadsdelen (Oud-Zuid en Oud-West) is niet van de grond gekomen. De stuurgroep met daarin ook stadsdeel Oud-West is weliswaar van start gegaan, maar na twee jaar stopgezet vanwege veranderende regels en samenwerking met DWI.

De sportconsulent van Oud-Zuid zorgt voor de link tussen uitvoering en beleid. Zij heeft ervoor gezorgd dat de samenwerking tussen Combiwel en de sportverenigingen en andere sport- en jeugdprojecten zoals de wijkarrangementen in het stadsdeel op gang is gekomen.

Resultaten

De ervaring uit de eerste jaren leert dat deelname aan de opleiding een positief effect heeft op de jongeren: ze investeren in de toekomst, krijgen rust en regelmaat en doen iets waar ze lol in hebben. Bovendien hebben ze een inkomen waardoor de noodzaak om het criminele circuit in te gaan minder aanwezig is. In 2006 zijn negentien jongeren gestart waarvan er vier vroegtijdig zijn afgehaakt. In 2008 hebben tien jongeren hun diploma behaald en van die groep hebben zeven jongeren een driejarig dienstverband bij Combiwel gekregen. Daarnaast volgen zij een vervolgopleiding op niveau 4 aan het ROC. Van die groep doet de helft het zeer goed, de andere helft vervalt snel in hun slechte oude gewoonten. In 2008 is een tweede groep met twaalf zeer gemotiveerde jongeren gestart.

In het eerste traject konden jongeren van 18-27 jaar (BBL-leeftijd) deelnemen. Later heeft DWI de leeftijdsgrens verlaagd tot 23 jaar. Hiermee viel een aantal vooraanmeldingen af. Ook de strengere screening door DWI en lange procedures van stagevergoedingen heeft de selectie van en volharding door jongeren bemoeilijkt. Door de veranderende samenwerking tussen de drie partijen zijn er meer jongeren 'doorheen' geglipt, de driehoek was niet meer zo sterk als in het eerste traject. Aan het einde van het traject zitten nog slechts twee jongeren van de nieuwe lichter in opleiding.

Een ander resultaat van het project is dat er meer activiteiten worden georganiseerd in de buurt doordat het sportbuurtwerk nu meer activiteitenbegeleiders heeft. De inzetbaarheid van de jongeren bij activiteiten en projecten in het stadsdeel is goed en er wordt dankbaar gebruik van gemaakt.

De effecten in de buurt zijn ook aanwezig. Deelnemende jongeren worden uit de anonimiteit gehaald en vervullen nu een andere, positieve rol in hun buurt. De waardering daarvoor is aanwezig en ook zijn de jongeren een rolmodel voor de kinderen uit de wijk. De extra capaciteit die het project oplevert voor scholen en sportverenigingen om activiteiten uit te voeren vergroot het bereik van de activiteiten.

Voortzetting project

Het bestuurlijk draagvlak voor de voortzetting van het project is aanzienlijk; de wethouder van Oud Zuid maakt zich sterk voor voortzetting. De wens is om er een stedelijk en structureel programma van te maken. Wethouders

van de centrale stad zijn uitgenodigd om draagvlak te creëren en de mogelijkheden voor cofinanciering worden uitgezocht. DMO, DWI, stadsdeel Zuid, het ROC van Amsterdam en Combiwel zijn daarin de beoogde partners. Ook worden de mogelijkheden voor een leerbedrijf onderzocht.

2.3.2 Jeugd Neemt de Leiding (Westerpark)

Korte beschrijving/aanleiding project

Jeugd Neemt de Leiding is een leerwerktraject in de sport dat zich richt op kansrijke jongeren in een kansarme omgeving in de leeftijd van 13-23 jaar die weinig of geen nuttige dagbesteding hebben en dreigen te ontsporen. Het vergroten van hun maatschappelijke kansen en mogelijkheden gebeurt door het bieden van werkervaring (als jeugdsportleider) en educatieve vorming. Deelnemers worden gedurende het traject begeleid door een persoonlijke coach die hen op een intensieve manier begeleidt en kennis laat maken met werk, namelijk dat van sportleider. Naast werkervaring biedt Jeugd Neemt de Leiding de mogelijkheid om cursussen en trainingen te volgen op het gebied van sport, maar bijvoorbeeld ook communicatie, conflicthantering en budgettering. Het project zet in op het bewerkstelligen van een actieve, lerende houding bij de jongeren. De jongere is zelf leidend in zijn eigen traject.

Doelstellingen

Jeugd Neemt de Leiding richt zich op talentontwikkeling en karaktervorming met als doel jongeren een beter toekomstperspectief te bieden door ze (gericht) te leiden naar school of betaald werk. Door de jongeren in te zetten bij sportactiviteiten in de buurt kan het sportactiviteitenaanbod in de wijk worden uitgebreid. De aanwas van jongeren komt vanuit verschillende hoeken zoals scholen, politie, jeugdzorg, maar vooral ook vanuit de jongeren zelf.

Organisatie

Dit BOS-project maakte onderdeel uit van 'Westerpark Actief', een samenwerkingsverband tussen het stadsdeel en een lokale welzijnsorganisatie. Door organisatorische redenen is het project volledig geadopteerd door het stadsdeel. De uitvoering ligt bij de afdeling Sport van stadsdeel, daar is ook de projectleider in dienst. Afstemming met andere beleidsvelden loopt via het hoofd Sport. De projectleider is verantwoordelijk voor de coördinatie en uitvoering. Vaste sportmedewerkers van dezelfde afdeling worden door de projectleider gecoacht bij de begeleiding en coaching van de jongeren. De coaching is gebaseerd op een meester-gezel verhouding, het leren van een professional in de praktijk.

De deelnemende jongeren zijn ook actief in het BOS-project Kinderen in beweging met de Sportbuurtclub. Zij begeleiden activiteiten.

Verloop

Het begeleiden van de jongeren kost erg veel tijd waardoor er, zeker in het begin, weinig tijd overbleef voor coördinatie en het zoeken naar nieuwe partners en het opzetten van samenwerking. Gaandeweg is de organisatie op basis van de eerste ervaringen aangepakt. Na vier jaar zijn er hechte netwerken opgebouwd. Betrokkenen zijn enthousiast, de resultaten zijn veelbelovend en het project heeft naam gemaakt, waardoor de samenwerking steeds beter verloopt.

De samenwerking is zowel op uitvoerend als op beleidsniveau goed. Mede door de huidige fysieke nabijheid en het regelmatig organiseren van bijeenkomsten vanuit de afdeling Sport voor de beleidsafdelingen Jeugd, Onderwijs en Veiligheid is de informatievoorziening verbeterd, en ook samenwerking met andere projecten toegenomen.

Zo verloopt de samenwerking met Randstad zonder problemen. De jongeren krijgen via Randstad (tijdelijke) contracten voor werk. De samenwerking met het ROC komt moeilijk van de grond. Het ROC is weliswaar enthousiast, maar concrete stappen blijven uit. Er wordt samengewerkt met meerdere sportverenigingen. Betrokkenen vanuit de clubs zijn positief, maar de begeleiding vanuit de sportvereniging vereist wel specifieke vaardigheden die niet altijd aanwezig zijn bij de trainers van de sportvereniging. Op dit gebied krijgen ze ondersteuning van de projectleider door middel van workshops.

Resultaten

In 2007 zijn in totaal veertien jongeren van start gegaan. Vijf jongeren uit die groep zijn in het begin afgehaakt. De reden daarvoor was meestal een zorgelijke thuissituatie. Van de negen die uiteindelijk zijn gestart met het traject zijn er vier doorgestroomd naar Junior Sportleider. Drie van deze vier jongeren zijn inmiddels aansluitend gestart met een opleiding op het ROC. De overige vijf jongeren zijn niet door selectieprocedure heen gekomen.

In 2008 zijn er acht jongeren (waarvan drie van het jaar daarvoor) gestart, waaronder twee meiden. In 2009 doen er 13 jongeren mee aan het project waarvan drie meiden en nog eens drie jongeren op de wachtlijst staan vanwege ruimtegebrek.

Kinderen die deelnemen aan de sportactiviteiten in de buurt reageren positief op de jongeren van het project. De laatste ontwikkeling is dat jongeren in de eindfase van het project worden ingezet als junior sportcoach/mentor voor de beginnende deelnemers. Zo worden de jongeren blijvend gestimuleerd om zich te ontwikkelen. In april 2010 doen er 26 jongeren mee aan het project (vier op de wachtlijst) waarvan er negen jongeren van vorig jaar zijn. Resultaten op het gebied van talentontwikkeling en karaktervorming zijn na vier jaar zichtbaar. Jongeren geven zelf aan dat ze een positieve ontwikkeling doormaken binnen het project en daardoor bijvoorbeeld op school beter presteren. Een verklaring daarvoor zou zijn dat ze een betere band met docenten hebben nu ze zelf ook voor de groep staan.

De jongeren vervullen een positieve rol in hun buurt en zijn daardoor een rolmodel voor anderen. De beeldvorming van de jongeren verandert in de wijk, ze zijn overal op een positieve manier zichtbaar. De jongeren leren om te gaan met verantwoordelijkheden en richting te geven aan hun leven.

In januari 2010 heeft het project Jeugd Neemt de Leiding de tweede prijs van de Richard Krajicek Foundation Awards gewonnen voor beste educatieve sportproject van Nederland. Ze hebben deze prijs gewonnen vanwege de goede organisatie, de duidelijke structuur en efficiënte tools om jeugd in beweging te krijgen.

Voorzetting project

De voortzetting in huidige vorm is onzeker, maar bestuurlijk draagvlak is er wel. Momenteel worden de mogelijkheden verkend om het project op te nemen in het huidige jeugdbeleid van het nieuwe stadsdeel West waarin het thema *voor en door jongeren* centraal staat. De vertrouwdheid en bekendheid van betrokkenen (projectleider en sportmedewerkers) zijn een belangrijke succesfactor in het project. Jeugd Neemt de Leiding is nu in onderhan-

deling over de voortzetting van het project. Mogelijkheden liggen onder andere bij DWI die Jeugd Neemt de Leiding onlangs benaderd heeft voor samenwerking.

2.4 Opplussen

2.4.1 Gein, Bijlmer centrum en Bijlmer oost in BOS (Zuidoost)

Korte omschrijving/aanleiding project

Er zijn drie BOS-projecten in stadsdeel Zuidoost die allemaal het bestaande sportaanbod uitbreiden en intensiveren. Er bestonden veel goede initiatieven op sportgebied in Zuidoost, maar door een gebrek aan coördinatie werd daar niet het maximale uit gehaald. De BOS-gelden worden gebruikt om het aanbod te coördineren en de samenwerking tussen verschillende partijen in de wijk te stimuleren.

Doelstellingen

De sportactiviteiten hebben als doel de sportparticipatie te verhogen en overgewicht en motorische achterstanden te verlagen. In de Bijlmer wonen relatief veel jongeren, en een groot deel van deze jongeren heeft te maken met achterstandsproblematiek, zoals op het gebied van sport en gezondheid. Een gestructureerd en aantrekkelijk sportaanbod moet de drempels om te gaan sporten (structureel) lager maken. Er is geen verplichting om lid te worden van een sportvereniging, maar de jongeren krijgen wel de mogelijkheid om kennis te maken. De concurrentie tussen sportactiviteiten moet afnemen, er moet juist meer samenhang komen.

Organisatie

De regie is in handen van stadsdeel Zuidoost, waar de BOS-projectleider actief is. Er zijn wisselingen geweest rondom het projectleiderschap. De projectleider heeft voornamelijk een coördinerende rol, en niet zozeer uitvoerend. De stuurgroep is nooit van de grond gekomen, de projectgroep (bestaande uit het stadsdeel, sportverenigingen, basisonderwijs en voortgezet onderwijs) is een aantal keer bijeengekomen. Dit heeft geresulteerd in een sportconferentie 'Winnen door samen te spelen'. Er is een samenwerking met Stichting Primair Onderwijs in het kader van de Brede School. Maandelijks bespreken de BOS-projectleiders de voortgang met de vier partijen die sportbuurtwerk in stadsdeel Zuidoost organiseren. Het contact met sportverenigingen is meer ad hoc georganiseerd.

Verloop

BOS staat op de agenda van breder overleg op beleidsniveau. Door gezamenlijke financiering van de activiteiten is afstemming op beleidsniveau gewaarborgd. De overleggen op beleidsniveau hebben in de loop der tijd steeds meer inhoud gekregen waardoor de afstemming en coördinatie van activiteiten beter verloopt. BOS blijft een project van de afdeling Sport. In het begin van de projecten is er gezocht naar samenwerking met de scholen en sportverenigingen. Het aanbod rond scholen is afhankelijk van de scholen zelf. Bij sommige scholen bestond een drempel om buiten de veilige omgeving van de school te gaan sporten. Na verloop van tijd is er meer vertrouwen en worden er nieuwe activiteiten geïnitieerd. Door samenwerking met de afdeling onderwijs zijn de sportactiviteiten op de Brede School beter op elkaar afgestemd. Het resultaat hiervan is de invoering van een "menukaart" die na de zomer van 2010 ingevoerd zal worden

De samenwerking met sportverenigingen kan beter. Met de inzet van combinatiefunctionarissen probeert het stadsdeel het gat tussen school en vereniging te dichten. Hiermee tracht het stadsdeel de kwaliteit van de verenigingssport in Zuidoost een impuls te geven.

Resultaten

Er zijn ontzettend veel activiteiten georganiseerd en gecoördineerd binnen het BOS-project. Het huidige aanbod is meer op elkaar afgestemd en contacten tussen partijen in de buurt (scholen, sportbuurtwerk en sportverenigingen) zijn gelegd. Door BOS leren organisaties in de wijk elkaar kennen en zijn drempels tot samenwerking verlaagd.

Het stadsdeel beschouwt de samenwerking met sportverenigingen als lastig, hoewel er ook goede voorbeelden zijn. Knelpunten zijn volgens het stadsdeel de beschikbaarheid van trainers overdag, de zwakke structuur van sommige verenigingen, en het vervoer van en naar de accommodatie. Er is niet bijgehouden of er doorstroom heeft plaatsgevonden via de activiteiten naar de verenigingen.

Via de BOS-projecten zijn metingen gedaan onder leerlingen van basisscholen. Deze metingen zijn gedurende de uitvoeringstijd van de projecten elk jaar uitgevoerd. Deze metingen worden voorgezet in het kader van JUMP-IN dat in 2010 is uitgerold over het stadsdeel. Er vinden zoveel sportactiviteiten plaats dat het zelfs voor betrokkenen niet altijd duidelijk is wat onder BOS valt. Dat is één van de belangrijkste redenen waarom er geen uitspraken over effecten van BOS gedaan kunnen worden.

Voortzetting project

Via de Brede School wordt een deel van de BOS-activiteiten structureel overgenomen en vanuit het stadsdeel gefinancierd. Door middel van de inzet van combinatiefunctionarissen (12-15 fte) wordt de relatie tussen scholen en sportverenigingen geïntensiveerd. Via het project JUMP-in worden metingen gedaan tot 2012.

2.4.2 Tussen- en naschoolse sport (Geuzenveld-Slotermeer)

Korte omschrijving/aanleiding project

In Geuzenveld bestond er voor BOS al een naschools sportaanbod in de vorm van projecten als de sportbuurtclub, STER en de Schatkamer. Dit naschoolse sportaanbod wordt met behulp van de BOS-gelden beter op elkaar afgestemd en op zoveel mogelijk scholen geïmplementeerd. Aanvullend hierop worden de Zoneparcs met daarop tussen- en naschools sportaanbod gecreëerd, waar naast een sportbegeleider overblijfmoeders een begeleidende rol spelen. Meer samenhang tussen de activiteiten moet leiden tot een groter bereik. Bewoners van Geuzenveld hebben onvoldoende kennis over het sportaanbod. Daarnaast is armoede er een groot probleem. De drempels om te gaan sporten moeten met een gevarieerd en goed afgestemd aanbod en goede communicatie en samenwerking met de scholen worden weggenomen.

Doelstellingen

Dit BOS-project richt zich op kinderen van 4 t/m 12 jaar. Het doel is om alle basisschoolleerlingen drie keer per week te laten sporten. Door middel van deelname aan het sport- en beweegaanbod moeten de gezondheid en sociale vaardigheden van de kinderen verbeteren. Het stadsdeel streeft ernaar

om zoveel mogelijk dezelfde trainers op dezelfde plek in te zetten zodat de kinderen steeds vertrouwde gezichten zien.

Organisatie

De projectleider is werkzaam bij het stadsdeel en is de spil van de organisatie. Zij onderhoudt contacten met de verschillende beleidsafdelingen, maar ook met de uitvoerende partijen. De begeleiders van de activiteiten komen vanuit het stadsdeel zelf en een uitzendbureau (CIOS of ALO studenten). Overblijfmoeders begeleiden de activiteiten tijdens het tussenschoolse aanbod.

Verloop

Er is vanaf het begin veel geïnvesteerd in samenwerking met de scholen. Hoewel er ook wat negatieve geluiden te horen waren ('weer iets erbij') zijn scholen na vier jaar erg enthousiast en is het aanbod per jaar uitgebreid. De integratie van de beleidsterreinen Jeugd, Onderwijs en Sport verloopt via de coördinator jeugdprojecten. Er zijn veel wisselingen geweest op beleidsniveau waardoor het project voornamelijk op uitvoeringsniveau vorderingen heeft gemaakt. De projectleider onderhoudt wel contacten maar er vindt geen structureel overleg plaats. Beleid blijft op de achtergrond betrokken. De Zoneparcs bevallen goed, er zijn vier nieuwe scholen die ook een aanvraag hebben ingediend. Trainingen vanuit Nike over het gebruik van het Zoneparc leiden tot verbetering in het gebruik van de pleinen. Drie scholen zonder een Zoneparc hebben geprobeerd om ook tussenschools sportaanbod aan te bieden, maar zonder de begeleiding van de professionals komt dit niet van de grond.

De samenwerking met sportverenigingen verloopt niet geheel zonder problemen. Er is een klein groepje verenigingen dat telkens wordt benaderd, waardoor de belasting groot is. Andere sportverenigingen zouden moeilijk te vinden zijn, met als argument dat trainers overdag niet beschikbaar zijn.

Resultaten

Het aantal scholen dat tussen- en naschools sportaanbod aanbiedt is elk jaar gestegen. De activiteiten van BOS zijn gemeengoed geworden op scholen, de scholen zijn enthousiast en overtuigd van de positieve invloeden. Het aanbod is beter gecoördineerd, en kinderen kunnen nu op elke dag van de week ergens sporten. De sportbuurtclub is geïntegreerd in de Schatkamer en vindt plaats op acht scholen. STER vindt plaats op negen locaties en er zijn elf activiteiten per week. Sinds oktober 2009 is er een derde Zoneparc bijgekomen die ook onder- en naschools aanbod aanbiedt. De Zoneparcs zijn ook twee middagen in de week open na schooltijd. Vooral meisjes maken door Zoneparc meer gebruik van het schoolplein dan voorheen. Er is weinig tot geen samenwerking met buurtorganisaties.

Op meerdere scholen is inmiddels een combinatiefunctionaris werkzaam. Deze werkt voor de school en de sportvereniging. Hiermee is gedeeltelijk het probleem met de inzet van sportverenigingen opgelost. De doorstroom naar verenigingen is matig. Wel valt op dat wanneer de lessen op locatie zijn, de doorstroom beter is dan wanneer de lessen uitsluitend op school plaatsvinden. Ouders van kinderen die nog niet bij een vereniging sporten weten in veel gevallen weinig over het reilen en zeilen van de georganiseerde sport. Het betrekken van deze ouders bij de vereniging en het geven van goede voorlichting zijn belangrijke stappen om hun kinderen uiteindelijk naar een club te leiden. Sportverenigingen, combinatiefunctionarissen en sport-

medewerkers van stadsdelen zouden daarnaast deze groep ouders op de hoogte moeten stellen van de kortingsregelingen voor contributie (zoals het Jeugd sportfonds).

De leerlingen gebruiken de geleerde lessen en regels over fairplay ook buiten het schoolplein. Er wordt niet bijgehouden of het structurele sport- en beweegaanbod een positieve bijdrage levert aan de gezondheid van de kinderen. Omdat er zoveel verschillende activiteiten zijn, en er gewerkt wordt met uitzendkrachten, is het moeilijk om consequent aantallen bij te houden.

Voortzetting project

Voorlopig worden de BOS-activiteiten voortgezet door financiering vanuit de wijkaanpakgelden. Alle BOS-onderdelen worden genoemd in beleidsnota's als het DO&JP en het Sport en Beweegplan 2009-2012. De Zoneparcs zijn afhankelijk van andere subsidiegelden; daar is nog geen structurele oplossing voor. Wel wordt bij elke school die nieuw wordt gebouwd een Zoneparc aangelegd.

2.4.3 Stadssector Oost in BOS (Zeeburg, Oost/Watergraafsmeer en Centrum)

Korte omschrijving/aanleiding project

Dit BOS-project is een samenwerking tussen drie stadsdelen:

- In Zeeburg (Indische buurt) richt men zich op de groepen 6, 7 en 8 van de basisscholen en staat BOS in directe relatie met andere sportstimuleringsprojecten zoals JUMP-in, Topscore en Jippie. Daarnaast is er een sterke link met LO op school, naschoolse opvang en het reguliere sportbuurtwerk.
- In Centrum (Kattenburg, Wittenburg en Oostenburg) is het BOS-project gericht op het oprichten van dependances (satellieten) van sportverenigingen die buiten het stadsdeel Centrum liggen. De opzet is om bestaande activiteiten (beter) aan elkaar te verbinden.
- In Oost/Watergraafsmeer is de Transvaalbuurt gekozen als projectgebied vanwege de concentratie van problemen die zich daar voordoet. In de Transvaalbuurt wordt in samenwerking met de brede school een breed sportaanbod samengesteld.

In 2007/2008 zijn de projectdoelstellingen veranderd en ligt de nadruk op het creëren van meer samenhang en toegevoegde waarde in plaats van uitbreiding van het bestaande aanbod.

Stadsdeel Zeeburg heeft weinig sportverenigingen, evenals stadsdeel Centrum. Ook is er weinig sportaccommodatie waardoor men min of meer gedwongen is goed samen te werken met burens (Oost/Watergraafsmeer) waar een meer omvangrijke sportinfrastructuur is. Dat is de aanleiding geweest om een gezamenlijk BOS-project te starten. Door de krachten te bundelen kunnen sportverenigingen uit Oost/Watergraafsmeer versterkt worden en kunnen jongeren uit de andere twee stadsdelen gebruik maken van de sportverenigingen en sportaccommodaties in dat stadsdeel.

Doelstellingen

De stadsdelen willen een structuur ontwikkelen die de continuïteit van sport en bewegen garandeert. De doelgroep is jeugd van 4 t/m 18 jaar. Het doel is om het aantal jongeren dat voldoet aan de landelijke norm van gezond bewegen te vergroten en ook het aantal jongeren dat lid is van een sportvere-

niging te verhogen. Daarnaast is het doel om meer bekendheid van het naschoolse sportaanbod bij de jongeren te genereren en ouderparticipatie te vergroten. Aanvullend op deze primaire doelstellingen zijn er secundaire doelstellingen geformuleerd op het gebied van ziekteverzuim onder de jongeren, sociale cohesie, overlast en sociale competenties.

Organisatie

Bij de start is er een beleidsgroep samengesteld met twee medewerkers uit Zeeburg, één uit Oost/Watergraafsmeer en één uit Centrum. Het was de bedoeling dat deze groep op betrekkelijke afstand van de uitvoering zou opereren, maar dit is niet van de grond gekomen. Voor de uitvoering is een projectgroep samengesteld, bestaande uit sportconsulenten van de betreffende stadsdelen. De coördinatie van het BOS-project ligt bij een gezamenlijk aangestelde projectleider die als standplaats stadsdeel Zeeburg heeft.

Verloop

Er zijn verschillende BOS-projectleiders geweest met daartussen ook periodes waarin geen coördinator aangesteld was. Dat heeft gezorgd voor vertraging en moeilijkheden bij de afstemming. De samenwerking en afstemming tussen de stadsdelen is niet goed van de grond gekomen. De beperkte tijd van de betrokken beleidsmedewerkers van de betreffende stadsdelen en de BOS-coördinator is één van de redenen. Een andere reden is dat het gebied te groot is gebleken voor efficiënte samenwerking en afstemming. Van integraal werken op beleidsniveau was nauwelijks sprake: vaak was alleen de afdeling sport betrokken. In Zeeburg is Jeugd en Onderwijs wel betrokken.

In 2007/2008 is een vernieuwd projectplan aangeleverd bij VWS waarin de nadruk kwam te liggen op vijf speerpunten. Dat zijn:

- 1 stadsdeelloverschrijdende sportactiviteiten zoals toernooien
- 2 toeleiding naar verenigingssport
- 3 het opzetten van dependances van sportverenigingen
- 4 jeugdparticipatie
- 5 ouderparticipatie en voorlichting.

Resultaten

Er zijn veel activiteiten georganiseerd in de stadsdelen. De meerwaarde van BOS is de samenwerking die is ontstaan op lokaal niveau, ondermeer door nauwer contact met de scholen (LO-docenten), maar ook met ouders. Daar liggen kansen en in sommige gevallen heeft het geleid tot samenwerking. Er is bijvoorbeeld een basketbalvereniging opgericht (Tha Firebirdz) door enthousiaste ouders. De afstemming met DMO en stedelijke sportstimuleringsprojecten laat te wensen over.

Of leerlingen met achterstanden ook daadwerkelijk meedoen is niet duidelijk, want dat wordt niet bijgehouden. Met betrekking tot de nieuw geformuleerde doelstelling zijn de volgende resultaten gehaald:

- 1 Er zijn geen stadsdeelloverschrijdende sportactiviteiten georganiseerd.
- 2 Er heeft doorstroom plaatsgevonden naar verschillende sportverenigingen (basketbal, boksen, voetbal).
- 3 Er zijn vier (dependances van) sportverenigingen opgericht met ondersteuning vanuit DMO en stadsdeel.

- 4 Jongeren gaan samen met sportbuurtwerk langs de pleinen om sportactiviteiten en materiaal aan te bieden. Vijf jongeren hebben via Topscore de cursus assistent sportbuurtwerker afgerond, en tien jongeren hebben een RSLA cursus (Recreatiesportleider A) gevolgd. Dit zijn minder jongeren dan vooraf was overeengekomen.
- 5 Oudervoorlichting vindt vooral plaats via JUMP-in (op twee scholen).

Geen enkel stadsdeel is probleemeigenaar of hoofdverantwoordelijk en alle betrokkenen geven aan te weinig tijd beschikbaar te hebben om dit complexe project tot een goed einde te brengen.

In de Transvaalbuurt is wel een goede samenwerking tussen buurt, onderwijs en sport ontstaan. Kanttekening daarbij is dat het stadsdeel hier altijd tussen zit, er is dus geen directe relatie tussen scholen en sportaanbieders. In de andere twee stadsdelen komt de samenwerking op beleidsniveau langzaam op gang.

Voortzetting project

In stadsdeel Oost/Watergraafsmeer worden de taken overgenomen door beweegmakelaars. In stadsdeel Zeeburg komt een projectleider voor het naschoolse aanbod die ook de combinatiefunctionarissen zal gaan coördineren. Vanuit de sport- en beweegplannen van de stadsdelen en het centrale Sportplan 2009-2012 is de financiering van de BOS-activiteiten veilig gesteld omdat de doelstellingen goed overeen komen.

2.5 Totaalbeeld van de Amsterdamse BOS-projecten

Verschillen tussen de drie typen

De sportbuurtclubs zijn succesvol geweest in de manier waarop ze inbedding hebben gevonden in andere beleidsmatige ontwikkelingen zoals de wijkarrangementen. De samenwerking met scholen is intensiever geworden en er is naast een uitbreiding van het aanbod voor groep 5 t/m 8 nu ook aanbod voor de allerjongsten (groep 1 t/m 4).

De leerwerktrajecten zijn intensieve, innovatieve projecten geweest waar veel is geïnvesteerd in risicjongeren en in het opbouwen van netwerken in de buurt. Doordat gewerkt wordt met moeilijke doelgroepen wordt geen grote massa bereikt, maar de resultaten die wel worden bereikt hebben veel invloed op het leven van de jongeren zelf. De betrokkenheid bij deze projecten is erg groot. Dergelijke projecten zijn kostbaarder dan reguliere sportstimuleringsprojecten, waardoor het moeilijker is om de financiering te regelen. Aan de andere kant: elke jongere die uit de jeugdzorg of uit het justitiële circuit gehaald kan worden en daar ook daadwerkelijk buiten blijft, levert een jaarlijkse besparing op van vele tienduizenden euro's.

De opplus-projecten hebben als belangrijkste resultaat dat meer samenhang en coördinatie is gerealiseerd tussen de verschillende sportactiviteiten in de buurten. Daarnaast is er letterlijk 'opgeplust': het aanbod van sportactiviteiten is vergroot en verbreed. Het BOS-project gaf aanleiding om samen te werken en burgerinitiatieven te ontplooiën. Bij dit type projecten is ook aansluiting en samenwerking gezocht met andere sportstimuleringsprojecten, zoals het landelijke programma Meedoen alle jeugd door sport, waardoor de mogelijkheden groeien en ook de duurzaamheid toeneemt.

Traditie en vernieuwing

De meeste BOS-projecten bouwen voort op de Amsterdamse traditie in sportstimulering wat heel logisch is gezien de geschiedenis die Amsterdam op dat gebied heeft. Jeugd neemt de Leiding en Werk aan de Winkel zijn in dat opzicht vernieuwend. Sportstimuleringsprojecten zijn hierbij veelal gericht op het bereiken van zoveel mogelijk kinderen en deze projecten zijn vernieuwend door hun opzet: door middel van sport proberen het leven van een kleine groep moeilijke jongeren weer op de rails te krijgen. De intensieve begeleiding en de impact die het project op het leven van de jongeren tracht te hebben maken deze projecten vernieuwend. Sport wordt hier heel duidelijk ingezet als middel.

Uitvoering voert boventoon

Bijna alle projecten zijn direct in de uitvoering geschoten. Er zijn veel activiteiten georganiseerd, en de deelname aan de activiteiten stemt tot tevredenheid van de projectleiders in de verschillende stadsdelen. Er is meer samenhang gekomen tussen al bestaande en nieuwe activiteiten. De nadruk ligt op de uitvoering en de link met beleid is nauwelijks of pas in een later stadium op gang gekomen. Daardoor is er weinig gedaan aan monitoring en evaluatie. De vele wisselingen onder de betrokken projectleiders en beleidsmedewerkers hebben hier ook een rol in gespeeld. DSP – groep kan hierdoor geen harde uitspraak doen over het bereik van de verschillende BOS-projecten in Amsterdam.

Al doende leren

Veel projecten hebben gaandeweg hun doelstellingen moeten bijstellen omdat de praktijk weerbarstiger blijkt dan vooraf gedacht. Vooral met betrekking tot ouderparticipatie bleken de doelstellingen niet haalbaar en was uiteindelijk de focus op de sportactiviteiten voor de kinderen belangrijker. Ook de vooraf gewenste samenwerking tussen stadsdelen is niet goed van de grond gekomen.

Opbouwen netwerken

Er is veel geïnvesteerd in het opbouwen van netwerken. Bij de start van het project kost het tijd om bekendheid en vertrouwen te genereren. Na verloop van tijd worden de projecten en de projectleiders een vertrouwd gezicht in de wijk wat een positieve factor is voor het slagen van het project. Samenwerking wordt makkelijker opgezet en er wordt meer geïnvesteerd door de partners.

Ouder- en jeugdparticipatie

Ouderparticipatie is in geen van de projecten goed van de grond gekomen. In de praktijk bleek het erg moeilijk om ouders bij de activiteiten te betrekken en ging de tijd en aandacht vooral uit naar de jongeren. Wat betreft jeugdparticipatie is het merendeel van de projecten goed geslaagd om jeugd bij de organisatie en uitvoering van de projecten te betrekken. Door projecten met elkaar te combineren, zoals in Westerpark waar jongeren van Jeugd Neemt de Leiding worden ingezet bij de sportbuurtclub, kunnen de jongeren praktijkervaring opdoen. Daardoor vinden meer activiteiten in de buurten plaats.

Afstemming tussen DMO en stadsdelen

De afstemming tussen stedelijke sportstimuleringsprojecten en de BOS-activiteiten kan in veel stadsdelen beter. Het gebeurde regelmatig dat dezelfde scholen en sportverenigingen werden benaderd voor deelname aan

een activiteit/project door zowel DMO als het stadsdeel in het kader van BOS. Dat scheidt verwarring en komt de uitvoering niet ten goede. Gaandeweg zijn hierover afspraken gemaakt, waardoor deze ergernis weggenomen is.

Komst combinatiefunctionarissen

Veel stadsdelen zien de komst van de combinatiefunctionarissen als een nieuwe schakel om de BOS-driehoek sluitend te maken. Zowel in praktische zin (beschikbaarheid overdag om activiteiten te begeleiden) maar ook in een coördinerende rol om de huidige samenwerking in stand te houden.

3 Samenwerking in de BOS-driehoek

3.1 Inleiding

Eén van de duurzame doelen van de BOS-impuls is structurele samenwerking tussen partners uit de buurt, het onderwijs en de sport. Na vier jaar is gebleken dat het opbouwen van een duurzame samenwerking tijd en geduld kost. Zeker bij vernieuwende projecten als Jeugd neemt de leiding en Werk aan de Winkel kost het tijd om de juiste partners te vinden, elkaar te vertrouwen en een samenwerkingsverband te onderhouden. Hoewel er goede, werkbare netwerken zijn ontstaan rondom de meeste projecten, is het de vraag of deze standhouden wanneer de subsidie stopt. In ieder geval hebben sport en onderwijs elkaar gevonden en versterkt in de BOS-aanpak. Hieraan hebben dagarrangementen en de impuls voor Brede Scholen Sport en Cultuur ook een bijdrage geleverd.

Voor de B van buurt ligt dat genuanceerder. Als we deze B interpreteren als buurtorganisaties, zoals jeugd- en jongerenwerk, buurthuizen en migrantenorganisaties, dan zijn de resultaten voor de B in BOS mager. Maar wanneer we het sportbuurtwerk en de buurt als ruimtelijk aangrijpingspunt (pleintjes, gymzalen, straattoernooien) tot de B van BOS rekenen, dan zijn de opbrengsten voor de buurt en daarmee voor BOS beter zichtbaar. In die laatste optiek moeten we wel beseffen dat de B dan sterk tegen de S van Sport aanleunt. Het sportbuurtwerk wordt immers vaak aangestuurd vanuit de sportsector.

3.2 Samenwerking op uitvoeringsniveau

De BOS-gelden hebben in sommige gevallen de samenwerking op uitvoeringsniveau tussen de verschillende partners in de wijk een impuls gegeven. Een kanttekening is dat de samenwerking tussen het stadsdeel en het sportbuurtwerk de boventoon voerde. Andere partners zijn minder betrokken geweest bij de organisatie en uitvoering.

Partners waarmee is samengewerkt zijn hoofdzakelijk scholen (PO, VO en MBO), sportverenigingen, welzijnsorganisaties, uitzendbureaus en politie. Daar waar lokaal behoefte was aan afstemming van de organisatie van activiteiten, doordat sprake was van een versnipperd aanbod vanuit verschillende invalshoeken, zijn nieuwe overlegstructuren van de grond gekomen.

Met buurtorganisaties

Samenwerking met buurtorganisaties of buurtbewoners is slechts incidenteel tot stand gekomen. In Zuidoost wordt aangegeven dat er ruimte was voor buurtinitiatieven doordat er financiën voor beschikbaar waren. Daar werd dan ook gebruik van gemaakt. In Noord raakte het BOS-project bekend in de buurt en is er contact ontstaan met de buurtbewoners.

Met onderwijs

In alle BOS-projecten zijn scholen op een of andere manier betrokken geweest. Projecten vinden meestal plaats op scholen (sportbuurtclubs, Zoneparcs), de scholen leveren deelnemers aan (Jeugd neemt de Leiding) of begeleiden de jongeren in een project (Werk aan de Winkel). Scholen staan in het begin vaak wat huiverig tegenover de projecten omdat

het nieuw is en "er weer bijkomt". Na verloop van tijd zien ze de meerwaarde. De samenwerking blijft vaak wel erg afhankelijk van de aanwezige LO-docent.

Met sportverenigingen

Sportverenigingen zijn nog te weinig betrokken geweest bij de uitvoering van de projecten. Sportbuurtwerk doet het grootste gedeelte van de uitvoering. Het zijn veelal dezelfde relatief grote en sterke sportverenigingen die steeds weer een rol spelen in gemeentelijke sportprojecten. Het gevaar bestaat dat juist deze clubs te zwaar belast raken. Voor een deel gaat het ook om de verenigingen die ondersteuning krijgen in het programma Meedoen alle jeugd door sport. DMO en stadsdelen investeren relatief weinig in het binden van andere sportverenigingen aan sportprojecten.

Een aantal knelpunten komt keer op keer terug:

- Ten eerste is de beschikbaarheid van trainers op tijden waarop ze nodig zijn (overdag) een knelpunt. Veel sportverenigingen hebben moeite om overdag trainers te leveren. Dat is echter niet verwonderlijk als daar vanuit de lokale overheid geen financiële vergoeding tegenover staat. Het programma Meedoen en de komst van de combinatiefunctionarissen laten zien dat als die vergoeding verstrekt wordt, verenigingen wel degelijk kader beschikbaar stellen.
- Ten tweede kan de beperkte professionaliteit van sportverenigingen om de soms specifieke doelgroep (risicjongeren bijvoorbeeld) te begeleiden een knelpunt vormen. Ook hierbij geldt dat van verenigingen met vrijwillig kader geen wonderen verwacht mogen worden. Het kader moet affiniteit met de doelgroep hebben. De ene club heeft die wel, de andere niet. In dergelijke trajecten moet vooral naar de inzet gekeken worden die clubs wel kunnen leveren. Competenties die clubs niet hebben, moeten door andere organisaties ingebracht worden.
- Een derde knelpunt is de afstand van de sportverenigingen tot de school. Die afstand is soms groot en kan een obstakel vormen. In sommige gevallen zijn daar oplossingen voor gevonden in de vorm van busjes en begeleiders die de kinderen naar de sportvereniging brengen. In andere gevallen heeft een club een dependance opgericht in een andere wijk bij een school in de buurt.
- Een vierde knelpunt is dat doorstroom vanuit de activiteiten naar de sportverenigingen niet consequent wordt bijgehouden. Het beeld bestaat dat die doorstroom beperkt is. Sportverenigingen zouden hulp moeten krijgen om meer leden uit deze activiteiten te kunnen halen. Zelf weten de sportverenigingen vaak niet goed hoe ze dit moeten aanpakken. Een betere samenwerking met de sportbond en gemeente kan daarvoor zorgen. Sommige sportverenigingen hebben overigens wachtlijsten voor jeugdleden waardoor er geen doorstroom kan plaatsvinden.

3.3 Samenwerking op beleidsniveau

Tussen beleid en uitvoering

In veel stadsdelen zijn er wisselingen bij de betrokken beleidsmedewerkers geweest. Dat zorgde voor onduidelijkheid en weinig betrokkenheid vanuit beleid bij de uitvoering. De samenwerking tussen beleid en uitvoering blijft in de meeste gevallen beperkt tot het uitwisselen van informatie en het bespreken van de stand van zaken. In de loop der tijd zijn de overleggen iets meer structureel en minder ad hoc geworden.

Doordat er vanaf de start geen directe en actieve link tussen beleid en uitvoering is ontstaan, is de monitoring en evaluatie blijven liggen. De projectleiders hadden hun handen vol om de uitvoering in gang te zetten en samenwerkingsverbanden te creëren. Monitoring en het in kaart brengen van de effecten - meer een verantwoordelijkheid van beleidsmedewerkers - zijn blijven liggen. Een aantal BOS-projectleiders geeft aan dat ze steun vanuit het beleid hebben gemist en dat mede daardoor ook de rode draad ontbrak in het geheel. De projectleider is in de praktijk eindverantwoordelijk en draagt zorg voor de evalueerders.

Tussen verschillende beleidsterreinen onderling

De samenwerking tussen de beleidsterreinen sport, jeugd en onderwijs is in de loop van de tijd toegenomen. Dat is vooral te danken aan het programma Jong Amsterdam dat een goede aanleiding is gebleken voor verschillende beleidsterreinen om samen te werken. BOS wordt hierin meegenomen. In Westerpark is uitwisseling op gang gebracht tussen BOS en Jong Amsterdam. Deze samenwerking draagt inmiddels een structureel karakter.

Stuurgroepen zijn niet of nauwelijks van de grond gekomen. Samenwerking op beleidsniveau had geen prioriteit. Projecten hebben veelal gekozen voor een uitvoeringsstrategie met een lichte beleidscomponent, waardoor er ook geen behoefte was aan een stuurgroep of klankbordgroep. Een projectgroep met uitvoerende professionals uit de sport, het onderwijs en naschoolse opvang volstond in de meeste gevallen.

Tussen de stadsdelen

De samenwerking tussen de stadsdelen is niet van de grond gekomen. In de twee projecten waarin meerdere stadsdelen participeerden is het gebied te groot gebleken om effectief te kunnen samenwerken. De betrokken beleidsmedewerkers en ook de projectleider hadden te weinig tijd om de complexe samenwerking op gang te brengen en te onderhouden.

3.4 Succesfactoren en voorwaarden

Wat werkt voor wie onder welke omstandigheden?

Voorwaarden

Allereerst gelden twee voorwaarden die essentieel zijn voor het slagen van een BOS – project.

- Projectleiders moeten tijd en ruimte krijgen om het project te leiden. Nu was de functie van projectleider vaak parttime en dat bleek in veel gevallen te weinig om de taken goed uit te voeren.
- Steun vanuit beleid is belangrijk zodat de rode draad beter zichtbaar is. Doordat de nadruk sterk op de uitvoering lag ontbrak de lange termijn visie en de inbedding in het lokale beleid.

Succesfactoren

Hoewel het succes van het project mede afhangt van de context en betrokken personen, is een aantal succesfactoren te benoemen die bij de verschillende BOS-projecten zijn waargenomen:

- Continuïteit van projectleiderschap en in de projectgroep. Dat zorgt voor overzicht en het vertrouwen om de gewenste duurzame samenwerking op te bouwen. Aansluitend hierop is continuïteit op beleidsniveau ook

belangrijk. Eenzelfde beleidsmedewerker gedurende de looptijd van het project zorgt voor verantwoordelijkheidsgevoel en betrokkenheid, en daarmee ook voor borging op beleidsniveau.

- Betrokkenheid vanuit beleid bij de uitvoering. Hierdoor is er meer mogelijk: er wordt meegedacht en contacten met andere beleidsterreinen zijn makkelijker gelegd. Monitoring en evaluatie komen beter op gang en tevens wordt de kans op financieel draagvlak vergroot.
- Enthousiaste projectleiders die bruggen willen slaan, samenwerking actief opzoeken en buiten bestaande kaders kunnen denken.
- Het concept *voor en door jongeren*. Jongerenparticipatie zorgt ervoor dat jongeren zich serieus genomen voelen en daarmee verantwoordelijkheid tonen voor hun bijdrage aan het project. Met het oog op structurele positieve verandering in het (beweeg)gedrag van jongeren is het betrekken van jongeren bij het project belangrijk.
- Het zoeken en vinden van partners. Partners kunnen zorgen voor (financiële) continuering en draagvlak binnen het stadsdeel. Belangrijk is wel dat deze partners dezelfde doelen hebben.

Ook per type BOS-project is een aantal specifieke succesfactoren waar te nemen.

Sportbuurtclubs

- Investering in goede contacten met scholen in de buurt. Op scholen is relatief veel speelruimte en alle doelgroepen zijn hier te vinden, ook juist de inactieve. Door een goede samenwerking met de school kan het project aansluiting vinden bij andere activiteiten en projecten in de school. Ook kunnen ouders via de school makkelijker worden bereikt.
- Organisatie van activiteiten op de Brede School. Er is op een Brede School vaak al een structuur voor naschools sportaanbod, en deze scholen beschikken veelal over een combinatiefunctionaris.

Leerwerktrajecten

- Continuïteit van projectleiderschap en betrokken medewerkers. Bij deze doelgroep is vertrouwde met de medewerkers een zeer belangrijke factor in het binnenhalen en behouden van de jongeren. Een meester-gezel verhouding waarbij de jongeren dicht op de huid wordt gezeten is doorslaggevend voor de kans van slagen.
- Jongeren worden opgeleid tot assistent sportleider waardoor ze breed inzetbaar zijn in het stadsdeel bij andere projecten. Door deze constructie kunnen de jongeren direct al praktijkervaring opdoen en krijgen andere projecten ondersteuning bij de uitvoering.

Opplussen

- BOS biedt middelen voor incidentele projecten en creëert daarmee ruimte voor burgerinitiatieven. De buurtbewoners raken betrokken.
- Aansluiting zoeken bij andere sportstimuleringsprojecten levert extra middelen op waardoor er meer bereik en organisatorische kennis en kunde zijn.

Faalfactoren

Uiteraard hebben wij ook valkuilen waargenomen die het proces in sommige gevallen hebben verstoord:

- Samenwerken kan de mogelijkheden vergroten maar ook het hele proces vertragen, zeker wanneer er veel verschillende partners zijn. Partners die niet nakomen wat ze beloven, waardoor volgende stappen niet of nauwe-

- lijks worden genomen, vormen een bedreiging voor dergelijke projecten.
- Wisselingen bij projectleiders en/of beleidsmedewerkers zorgen voor verwarring bij betrokken partners en deelnemers. Ook blijven zaken liggen door een gebrekkige overdracht waardoor het project snel vertraging oploopt.
- Een te grote ambitie bij het vaststellen van deelnemersaantallen zorgt voor teleurstellingen. Bij sommige projecten worden er te weinig deelnemers bereikt (of is het uitvalpercentage hoog) en is er uiteindelijk te weinig massa bereikt om de doelstellingen te behalen.
- De moeizame samenwerking met sportaanbieders is een bedreiging voor de doelstellingen om jongeren structureel aan het sporten en bewegen te krijgen. Onvoldoende investeren in het betrekken van sportverenigingen is een gemiste kans.
- Er is onvoldoende aandacht voor evaluatie en monitoring (al dan niet professioneel) en de budgettering daarvoor. Hierdoor kunnen de resultaten en effecten maar moeilijk worden aangetoond.
- Cultuurverschillen tussen de verschillende betrokken organisaties kunnen de samenwerking bemoeilijken. Verschillende partijen hebben soms verschillende doelstellingen en verwachtingen. Als deze bij de start van de samenwerking niet duidelijk worden uitgesproken stopt de samenwerking.

Best practice:

Samenwerking en afstemming in Geuzenveld

Het idee om een gecoördineerd sport- en beweegaanbod te organiseren in Geuzenveld is na 4 jaar BOS goed van de grond gekomen. Door met sportaanbieders en scholen structureel om tafel te gaan zitten is er nu op elke dag van de week naschools sportaanbod. Projecten zijn geïntegreerd om een zo effectief en efficiënt mogelijk aanbod te creëren. De Zoneparcs vormen een belangrijk onderdeel van het sportaanbod in Geuzenveld. De kinderen maken vol enthousiasme tussen en na schooltijd gebruik van de mogelijkheden om te bewegen. Het Zonepark met alle kleurige vlakken daagt uit om te bewegen en geeft kinderen ook de ruimte om te bewegen. Niet alleen kinderen van de school zijn welkom, maar ook de kinderen uit de buurt. Naast het sporten en bewegen leren kinderen sociale vaardigheden die ze binnen en buiten school kunnen inzetten. Spelenderwijs leren kinderen veel!

4 Maatschappelijke meerwaarde

4.1 Inleiding

Welke maatschappelijke meerwaarde hebben de BOS-projecten? Wat is daarover bekend? In hoeverre leveren de BOS-projecten een bijdrage aan het wegwerken van achterstanden op gebied van gezondheid, onderwijs en opvoeding?

Over het wegwerken van achterstanden heeft geen van de projectleiders en/of beleidsmedewerkers een gedegen monitoring bijgehouden. Bij geen van de projecten is met cijfers onderbouwd of de vooraf gestelde doelstellingen op dit gebied zijn behaald. De urgentie om de maatschappelijke meerwaarde van de projecten aan te tonen is door de betrokkenen blijkbaar onvoldoende gevoeld. De projectleiders zijn hoofdzakelijk met de uitvoering bezig geweest en niet met de monitoring van de effecten. Er is onduidelijkheid bij de betrokkenen over wie verantwoordelijk is voor de gegevensverzameling: de projectleiders of de beleidsmedewerkers.

Er is maatschappelijke meerwaarde verbonden aan de BOS-projecten, maar deze is niet onderzocht en dus ook niet aangetoond. Toch zijn er aanwijzingen dat er met succes is geïnvesteerd in een aantal terreinen die in de volgende paragraaf worden besproken.

4.2 Maatschappelijke waarde

Hogere sportdeelname

Ondanks het feit dat een cijfermatige onderbouwing ontbreekt, schatten betrokken projectleiders en beleidsmedewerkers in dat de sportdeelname van de jeugd gedurende BOS-aanpak is gegroeid. Er zou dan winst behaald zijn voor meer participatie, een betere gezondheid en een actievere leefstijl. Aanwijzingen hiervoor zijn de toename van het aantal sportstimuleringsactiviteiten in alle stadsdelen, en de gestage groei van het aantal daarbij betrokken sportverenigingen. Uit de monitoring van de Amsterdamse Meedoenverenigingen blijkt bijvoorbeeld dat de jeugdledecijfers in diezelfde periode (2006 – 2010) met ongeveer 40 jeugdleden per club zijn gegroeid. Omdat het om honderd Amsterdamse verenigingen gaat, is bij deze clubs sprake van een groei met 4.000 kinderen en jongeren.

Socialer gedrag

Dat geldt met name voor kinderen die meedoen in sportbuurtclubs en de Zoneparcs, waar kinderen zich moeten houden aan een aantal normen en waarden en gedragsregels: luisteren naar elkaar, iedereen doet mee, respect hebben voor elkaar, et cetera.

Overlast jongeren

In de BOS-projecten Werk aan de Winkel en Jeugd neemt de Leiding vervullen de deelnemende jongeren nu een positieve rol in hun eigen buurt. De overlast is daardoor naar verluud afgenomen en de jongeren zijn ook een rolmodel voor andere jongeren uit de buurt. Ook bij de projecten in Geuzenveld en Noord en Oost geven de betrokkenen aan dat er minder overlast op

straat is. Dat komt voornamelijk doordat de jongeren nu een zinvolle vrijetijdsbesteding hebben. Door de BOS-projecten is er meer en nauwer contact met de (risico)jongeren uit de wijk: vanuit de activiteiten is er contact gelegd.

Vergroten bereik

Door coördinatie van activiteiten (zoals in Noord, Zuidoost en Geuzenveld), maar ook door het inzetten van jongeren uit de projecten Werk aan de Winkel en Jeugd Neemt de Leiding wordt het bereik van de sportactiviteiten in de wijk vergroot. Er is meer mogelijk en het mes snijdt zo aan twee kanten. Meer kinderen kunnen een positieve sportervaring opdoen.

Maatschappelijke re-integratie

De leerwerkprojecten dragen sterk bij aan maatschappelijke re-integratie van jongeren die crimineel of hinderlijk gedrag in de wijk vertoonden. Deze jongeren hebben nu een startkwalificatie op de arbeidsmarkt, gaan weer naar school of hebben werk. Daardoor is ook de overlast die zij gaven in de buurt verlaagd. Van overlastgever tot positief rolmodel:

Best practice:

Werk aan de Winkel: een gedurfd traject

De meeste sportstimuleringsprojecten zijn gericht op het bereiken van zoveel mogelijk kinderen. Bij Werk aan de Winkel wordt er gewerkt met een kleine, specifieke doelgroep vanuit het idee dat met deze doelgroep de grootste resultaten behaald kunnen worden. Het project vergt doorzettingsvermogen, overtuigingskracht en bruggen kunnen slaan tussen partners in de wijk. Want voor de moeilijke doelgroep is een gezamenlijke aanpak vaak de enige oplossing. De weg naar resultaat is niet gemakkelijk, maar de opbrengst des te groter. De effecten in de wijk zijn er op meerdere niveaus. Natuurlijk de impact op het leven van de jongens zelf, maar hun inzet heeft ook een positief effect op de andere kinderen in de wijk. De jongeren zijn een rolmodel, maar daarnaast kunnen zij door hun opleiding nu een rol van betekenis spelen in het sport- en beweegaanbod. De kinderen in de buurt profiteren ook mee doordat er nu meer activiteiten worden aangeboden waar ze aan kunnen deelnemen. Via een kleine groep deelnemers worden uiteindelijk veel jongeren bereikt!

Participatie allochtone vrouwen

Door Zoneparcs hebben vooral allochtone moeders een nuttige functie in het openbaar domein. Hun competenties zijn vergroot doordat zij eerst een cursus volgen voor overblijfmoeder, en vervolgens ervaring opdoen in de praktijk. Er is minder ruzie op de schoolpleinen die bovendien beter benut worden met sportactiviteiten.

Allochtone meiden

Er zijn meer allochtone meiden sportief actief geworden. Deze groep is zeer beperkt te vinden bij sportverenigingen, en zijn daardoor voor hun sportbeoefening sterk afhankelijk van gemeentelijke projecten en sport op school. BOS-projecten hebben ertoe geleid dat het aanbod voor deze meiden sterk is uitgebreid. Daar maken zij dan ook dankbaar gebruik van.

Contacten in de buurt

Door BOS-projecten zijn contacten in de buurt tussen bewoners, scholen, sportaanbieders en soms ook wijkorganisaties gelegd, verbeterd en geïntensiveerd. Daardoor zijn de buurtnetwerken hechter en dichter, en kunnen organisaties in de wijk elkaar makkelijker vinden en aanvullen. Dat is een opbrengst waarmee deze organisaties in de toekomst ook sterker staan, en waarvoor tussenkomst van de overheid niet altijd meer noodzakelijk is

Samen sporten in veilige omgeving

Sportactiviteiten op verschillende (openbare) plekken in de wijk brengt levendigheid, en die levendigheid vormt een veilige plek voor kinderen om te sporten. De georganiseerde sportactiviteiten onder begeleiding vormen een plek voor sportieve en sociale ontmoeting voor de kinderen.

5 Verankering BOS-projecten

5.1 Inleiding

Mede door een lastige context (bezuinigingen en samenvoeging stadsdelen in mei 2010) die onduidelijkheid veroorzaakt over de begroting voor de komende jaren is verankering van de BOS-projecten in veel gevallen nog niet helemaal helder. Het is daardoor onzeker of projecten in de huidige vorm kunnen doorgaan en of projectleiders kunnen aanblijven. Door de samenvoeging van stadsdelen en bezuinigingen dreigt een aantal projecten (tijdelijk) te stoppen. De zorgvuldig opgebouwde netwerken komen hierdoor in gevaar. Uit onderzoek van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) naar mogelijke gevolgen van de recessie voor de sportsector blijkt dat de meeste gemeenten overwegen om tijdelijke sportstimuleringsprojecten af te bouwen of te beëindigen.⁴ Een aantal Amsterdamse BOS-projecten is nog niet afgelopen. In de huidige laatste projectfase wordt druk gezocht naar mogelijkheden voor voortzetting.

5.2 Mogelijkheden in Amsterdam

Wijkaanpakgeld en dagarrangementen

In Geuzenveld-Slotermeer wordt de voortzetting van het BOS-project voorlopig gefinancierd met de wijkaanpakgeld. In de stadsdelen Noord en Westerpark worden de BOS-activiteiten (sportbuurtclubs) geïntegreerd in de wijkarrangementen. Integratie in de wijkarrangementen is een goede manier om het project structureel in te bedden in het stadsdeel.

Combinatiefunctionarissen

De combinatiefunctionarissen worden nu al ingezet om de verbinding tussen buurt, onderwijs en sport te onderhouden. In praktische en organisatorische zin zien veel stadsdelen de combinatiefunctionaris als het middel om de BOS-driehoek in stand te houden. De combinatiefunctionarissen kunnen overdag op scholen en sportverenigingen lessen verzorgen waardoor sportverenigingen sterker verbonden zijn aan scholen.

Sportplan 2009-2012 en Jong Amsterdam

Het Sportplan 2009-2012 van Amsterdam biedt voor sommige (onderdelen van) BOS-projecten ook een uitkomst. De doelstellingen komen overeen en met middelen uit het Sportplan kunnen de BOS-activiteiten worden voortgezet.

Een andere mogelijkheid is aan te haken bij (het vervolg van) Jong Amsterdam. De doelstellingen van het plan zijn voornamelijk gericht op talentontwikkeling van jongeren en het bevorderen van maatschappelijke deelname. De sportsector, met de sportverenigingen voorop, leent zich daar goed voor.

Noot 4 *Tussen veerkracht en vrees: De impact van de recessie op de georganiseerde sport.* J. Kalmthout, R. van Hoekman, P. Hover & K. Breedveld. Mulier Instituut. Februari 2010.

Samenvoegen van de stadsdelen

De samenvoeging van stadsdelen tot grotere geografische en bestuurlijke eenheden biedt ook kansen voor het verstevigen van de BOS – aanpak. Stadsdelen kunnen van elkaar leren en zien welke positieve resultaten er zijn geboekt met BOS-projecten. Daarnaast biedt de schaalvergroting van stadsdelen mogelijkheden om de projecten steviger te verankeren in het beleid en de opbrengsten te verspreiden op meer scholen, bij meer verenigingen en in meer wijken.

5.3 Aansluiting bij andere beleidsterreinen

Integraal beleid: 'sportinclusief denken'

De maatschappelijke en sociale functie van sport wordt tegenwoordig in brede kring onderkend, niet alleen in de sportsector zelf, maar ook bij de overheid. Steeds meer gemeenten zetten sport in om maatschappelijke doelstellingen te behalen. Zoals op het gebied van zorg, welzijn, gezondheid, sociale cohesie, veiligheid en leefbaarheid. Allemaal terreinen waarmee sport een raakvlak heeft.

De mogelijkheden die (deelname aan) sport biedt om ook effecten op deze terreinen te bewerkstelligen, worden weliswaar onderkend, maar nog lang niet altijd optimaal benut. Hier liggen kansen. Dit inzicht schept namelijk ook mogelijkheden voor continuering van BOS-projecten. Wanneer bijvoorbeeld aangetoond is dat een BOS-project heeft geleid tot een sociaal veiliger wijk, met minder hangjongeren, dan is een investering vanuit het veiligheids- of jeugdbeleid geen onlogische gedachte. Andere financieringsmogelijkheden liggen bij gezondheidsbeleid, integratiebeleid en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en – die immers participatie beoogt.

Partners in de wijk

Behalve het zoeken van beleidspartners zijn ook andere partners in de stad van belang voor de voortzetting van de projecten. Voorbeelden van partners zijn scholen, uitzendbureaus, sportverenigingen en welzijnsinstellingen. Wanneer deze partners dezelfde doelstellingen hebben, kunnen zij zorgen voor continuering van het project. Een voorbeeld is het Zoneparc in stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer. Omdat er geen financiering vanuit het stadsdeel voor continuering of uitbreiding van de Zoneparcs was, heeft Nike besloten om nieuwe Zoneparcs te financieren.

Aansluiting bij andere projecten

Meedoen alle jeugd door sport en de Impuls Brede scholen Sport en Cultuur zijn voorbeelden van programma's en middelen die anno 2010 nog mogelijkheden bieden. De doelstellingen komen veelal overeen. De vraag is hoe de stadsdelen (de werkzame bestanddelen uit) de BOS-projecten zo optimaal mogelijk kunnen combineren en implementeren in deze programma's.

Best practice:

Sportbuurtclub in Westerpark: jong geleerd

Vanaf de start van het BOS-project is er veel tijd en energie gestoken in het opbouwen van een goede relatie met de scholen. Hoewel niet alle scholen vanaf het begin enthousiast waren, zijn ze dat nu wel. Dat komt door de korte lijnen tussen scholen en projectleiding en doordat eventuele problemen snel worden opgelost. In de sportbuurtclub worden alle kinderen bereikt, ook juist de inactieve. De sterke link met gezondheid zorgt voor een compleet programma. Naast de coördinatie van de uitvoering is in stadsdeel Westerpark tijd en energie gestoken in het bij elkaar brengen van de verschillende beleidsafdelingen. Daardoor is het BOS-project niet alleen in de uitvoering een succes, maar zijn er ook beleidsmatig gezien bruggen geslagen, en zijn de succesvolle elementen van het project beleidsmatig ook gewaarborgd in de wijkarrangementen.

6 **Blik op de toekomst: welke lessen nemen we mee?**

6.1 **Inleiding**

Vier jaar BOS in Amsterdam heeft veel in gang gezet. Er zijn veel activiteiten georganiseerd, het sportaanbod is versterkt en beter gestructureerd, een groep risicjongeren heeft weer een perspectief, andere beleidsterreinen zijn in aanraking gekomen met de mogelijkheden van sport, en (nieuwe) samenwerkingsverbanden zijn opgezet en versterkt.

Daarentegen is de samenwerking met sportaanbieders nog lang niet optimaal en ligt de uitvoering nog teveel bij het sportbuurtwerk en gemeentelijke sportconsulenten. Dit is een gevaar voor de continuïteit en structurele inbedding van de activiteiten.

6.2 **Lessen en adviezen**

Voor de BOS-projecten is het van groot belang dat ze qua doelstellingen en activiteiten aan kunnen sluiten op huidige en toekomstige sportstimuleringsinitiatieven zoals de combinatiefunctionarissen en het project Meedoen alle jeugd door sport. Welke lessen nemen we nog meer mee?

Samenwerkingspartners binden

Zoek samenwerkingspartners op andere beleidsterreinen: zij gebruiken sport als middel en beschikken ook over budgetten. Het sluiten van allianties levert meerdere mogelijkheden op: financiën, continuïteit en een bredere visie op de maatschappelijke waarde van sport.

Aanvullend hierop is het aan te bevelen dat de afdeling Sport binnen het stadsdeel een bijeenkomst organiseert waarvoor de verschillende beleidsterreinen worden uitgenodigd. Tijdens de bijeenkomst kan aan de hand van goed lopende sportstimuleringsprojecten uiteen worden gezet hoe sport als middel kan worden benut. Een dergelijke bijeenkomst kan stimulerend en enthousiasmerend werken om sport onder de aandacht te brengen bij andere beleidsterreinen. Zodoende leren de beleidsmedewerkers elkaar en de verschillende dossiers kennen, zodat zij in de toekomst 'elkaar weten te vinden'.

Samenwerking op lokaal niveau

De stadsdelen kennen de lokale situatie het beste. Daarom kunnen de stadsdelen zelf het beste bepalen welke lokale partners er betrokken moeten worden. Sportservice Amsterdam en de stadsdelen moeten duidelijke afspraken maken over wie wat doet en wie welke partijen benadert. De verwarring die anders ontstaat, staat de voortgang van sportstimuleringsprojecten in de weg en zorgt voor dubbel werk. Het is van belang dat Sportservice en de stadsdelen een duidelijke taakverdeling opstellen met betrekking tot de organisatie van sportstimulering. Hieraan zou een visie ten grondslag moeten liggen die recht doet aan de opbrengsten van de BOS – aanpak en Meedoen alle jeugd door sport. De rol van de Amsterdamse sportverenigingen dient daarin meegenomen te worden.

School als uitvalsbasis

School is een goed aanknopingspunt om alle kinderen te bereiken, vooral ook de inactieve. Het grootste resultaat kan behaald worden bij de kinderen die niet of nauwelijks bewegen. De valkuil van sportstimuleringsprojecten is dat ze kinderen bereiken die al veel sporten. Hoewel het met die doelgroep 'makkelijk scoren' is, gaat het juist om de doelgroep die niet of nauwelijks beweegt, om wat voor reden dan ook. Die kinderen vind je op school.

Betrek de georganiseerde sport

Geef sportaanbieders een groter aandeel in het geheel. Immers, daar heb je structuur, uitdaging, ontwikkelingsmogelijkheden en continuïteit. Er valt veel voor te zeggen om de uitvoering van de sportactiviteiten veel meer bij de sportverenigingen en commerciële sportaanbieders te leggen. Daar krijg je kinderen en jongeren immers structureel in beweging. Dat gaat echter niet vanzelf. Sportaanbieders moeten actief worden betrokken bij dergelijke projecten. Niet alleen in de uitvoeringsfase maar ook bij de opzet. Belangrijk daarbij is dat er niet alleen 'gehaald' moet worden bij sportverenigingen, maar dat deelname aan een project ook iets moet opleveren. Benader en behandel sportclubs dus net zoals je bij andere partners doet: professioneel, onder goede voorwaarden en met duidelijke verwachtingen. Uiteraard, de ene club is de andere niet: selecteer clubs dus zorgvuldig.

Het programma Meedoen alle jeugd door sport laat bij honderd sportverenigingen in Amsterdam zien dat de georganiseerde sport wel degelijk goed in staat is een structureel programma op scholen te organiseren. Voorwaarde is dan wel dat deze verenigingen in financiële of personele zin ondersteund worden, zodat sporttechnisch kader van verenigingen net als dat van het sportbuurtwerk betaald wordt. Sportbonden leveren hiervoor de coördinatie, opleidingen, methodieken en communicatiemiddelen.

Sportservice kan hier een belangrijke rol in spelen door stadsdelen te stimuleren om nieuwe sportverenigingen en commerciële sportaanbieders bij sportstimulering te betrekken en ook de verenigingsadvisering hierop af te stemmen. Naast of in plaats van sportbuurtwerk kunnen de georganiseerde sport en verenigingsmanagers een grotere rol vervullen in sportstimulering. Continuïteit en coördinatie zijn daarmee beter gewaarborgd. Sportverenigingen hebben daarnaast een grote maatschappelijke potentie voor talentontwikkeling in brede zin, sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk: de sportvereniging als platform voor participatie en ontmoeting in de wijk. Het is daarbij belangrijk dat de stadsdelen overzicht hebben van de lokale situatie. Welke vitale sportverenigingen zijn er die kunnen en willen?

Combinatiefunctionarissen gericht inzetten

De combinatiefunctionaris speelt een belangrijke rol in de samenwerking tussen de georganiseerde sport en het onderwijs. Daar kunnen sportverenigingen veel profijt van hebben. Denk daarbij ook aan een goed pedagogisch klimaat bij de verenigingen, zodat nieuwe jeugdleden ook daadwerkelijk adequaat opgevangen worden. Laat combinatiefunctionarissen de schakel zijn tussen onderwijs en sport, zodat interne gerichtheid vermeden wordt. En tot slot: zorg ervoor dat combinatiefunctionarissen ook volgend jaar nog in dienst zijn: maak het werk aantrekkelijk, voorkom dat ze geïsoleerd raken, zorg voor intervisiebijeenkomsten, en betrek de sportbonden en hun opleiders erbij.

Zorg voor continuïteit

Probeer zoveel mogelijk continuïteit te waarborgen, vooral in de beleidsmatige en personele sfeer. Het betrekken van inactieve doelgroepen in de sport is een zaak van lange adem. Ga dus niet voor kortstondig succes. Investeer in goede en duurzame relaties tussen sportaanbieders, scholen en organisaties in de wijk. Doe dat programmatisch en niet ad hoc. Pas daartoe bewezen organisatieconcepten toe: sportbuurtclubs, dependances van sterke sportverenigingen, buurtcompetities met het welzijns- en jongerenwerk, opleidingen voor risicjongeren in de sportsector en extra inspanningen om allochtone meiden te bereiken. Investeer meer dan tot nu toe het geval is geweest in ouderbetrokkenheid en een heldere communicatie over kortingsregelingen in de sport, vooral het Jeugd sportfonds. Combinatiefunctionarissen kunnen, zoals hiervoor al gezegd, hierin een structurele rol spelen.

Houd opgebouwde netwerken in stand

Het opbouwen en vooral onderhouden van structurele samenwerkingsverbanden gaan niet over een nacht ijs. Door de fusie van stadsdelen en bezuinigingen dreigt een aantal projecten (tijdelijk) te stoppen. De zorgvuldig opgebouwde netwerken komen hierdoor in gevaar. Houd daarom het persoonlijke contact vast zoals dat in vier jaar BOS is opgebouwd. Benader collega's in het onderwijs, het welzijns- en jeugdwerk, en zoek de uitvoerende professionals en vooral ook de sportverenigingen op waarvan je een bijdrage blijft verwachten. Zorg dat je BOS-netwerk in stand blijft, ook al is er minder te besteden.

Monitoring

Door vanaf het begin van het project de resultaten en voortgang goed te monitoren kan na afloop duidelijk en empirisch onderbouwd iets worden gezegd over de resultaten en effecten. Dit vergroot de kans op het vinden van partners en voortzetting van de financiering van het project. Span je daarom extra in om kerngegevens te verzamelen en die vooral uit te dragen! Het is van belang om bij aanvang van het project ambitieuze, maar haalbare en realistische doelstellingen te stellen. De kracht van sport moet niet worden onderschat, maar ook niet worden overdreven. Een sportstimuleringsproject kan veel bereiken, maar niet de leefbaarheid van een buurt in alle facetten verhogen, of de gezondheid van alle kinderen vergroten.

DMO kan hier een stimulerende rol in spelen door vooraf helder te maken wat zij van de beleidsmedewerkers sport verwachten ten aanzien van monitoring en evaluatie. Ook ligt voor DMO een taak om dit onderwerp onder de aandacht te brengen en te houden.

Good practices

Duidelijk is dat een aantal concepten goed blijkt te werken. Die concepten heeft DSP-groep in vier rapporten⁵ beschreven. Maak daar gebruik van: draag deze uit, pas ze elders toe en laat ook anderen er hun voordeel mee doen.

Noot 5 Deze rapporten zijn te vinden op: www.dsp-groep.nl

Bijlagen

Bijlage 1 Einddata BOS-projecten Amsterdam

Einddata BOS-projecten Amsterdam

Project	Stadsdeel	Nieuwe stadsdelen	Tranche	Startdatum	Einddatum
Stadssector Oost	Zeeburg, Centrum, Oost-WGM	Oost	2 ^e	1-9-2006	31-7-2010
Tussen en naschoolse sport	Geuzenveld- Slotermeer	Nieuw-West	2 ^e	1-1-2006	31-12-2009
Gein in BOS	Zuidoost	Zuidoost	2 ^e	1-1-2006	31-12-2009
Sportbuurtclubs en ouderen	Noord	Noord	2 ^e	1-1-2006	1-1-2010
Werk aan de Winkel	Oud-Zuid	Zuid	2 ^e	1-2-2006	31-6-2010
Jeugd neemt de Leiding	Westerpark	West	3 ^e	31-7-2006	31-7-2010
Kinderen in beweging	Westerpark	West	3 ^e	1-9-2006	1-9-2010
Bijlmer Centrum	Zuidoost	Zuidoost	3 ^e	1-1-2007	31-12-2010
Bijlmer Oost	Zuidoost	Zuidoost	3 ^e	1-1-2007	31-12-2010

Bijlage 2 Bronnenlijst

- E. Lagendijk en S. Blom *Jaarlijkse evaluatie BOS-impuls Amsterdam 2006 (eerste meetjaar)*
- S. Blom, M. Delnoij en E. Lagendijk *Jaarlijkse evaluatie BOS-impuls Amsterdam 2007 (tweede meetjaar)*
- S. Blom, M. Delnoij en L. Wiewel *Jaarlijkse evaluatie BOS-impuls Amsterdam 2008 (derde meetjaar)*
- S. Blom en E. Lagendijk *Jaarlijkse evaluatie BOS-impuls Amsterdam 2009 (vierde meetjaar)*

Wij willen alle aanwezigen tijdens de bijeenkomst op 23 februari 2010 (projectleiders, beleidsmedewerkers stadsdelen en DMO) hartelijk bedanken voor hun input. Voorgenoemde rapporten en de input vanuit de bijeenkomst vormden de basis voor de eindevaluatie.

Aanwezigen bijeenkomst 23 februari 2010

Naam	Functie	Stads-deel/organisatie
Tessa van Rijsinge	Beleidsmedewerker jeugd, onderwijs en sport	Oud Zuid
Niels Doewes	Beleidsmedewerker sport	Geuzenveld
Chantal Hazelaar	Projectleider Tussen en naschoolse sport	Geuzenveld
Laura Kemp	Projectleider ZAP en beweegmanager JUMPIN	Geuzenveld
Mark Vlaar	Beleidsmedewerker sport/projectleider	Noord
Tanya Zwart	Beleidsmedewerker sport	Zuidoost
Robert Stuu	Projectleider (Gein in) BOS in Bijlmer Oost/Centrum	Zuidoost
Sanne Stroosnijder	Beleidsmedewerker sport	Westerpark
Mohammed Jaouna	Projectleider Jeugd neemt de leiding	Westerpark
Renee Witteveen	Projectleider sportbuurtclub	Westerpark
Steven Veenendaal	Beleidsmedewerker	DMO
Sem Klein	Beleidsmedewerker	DMO
Bertram Bouthoorn	Beleidsmedewerker	DMO
Yvette van Teulingen	Consultant	Berenschot
Eric Lagendijk	Adviseur/onderzoeker	DSP
Marieke de Groot	Adviseur/onderzoeker	DSP